

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΕΝΙΑΙΑ ΑΡΧΗ
ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ

ΑΝΑΡΤΗΤΕΑ ΣΤΗ ΔΙΑΥΓΕΙΑ

Αρ. πρωτ.: 5164
Αθήνα, 7/12/2023

ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΜΕΛΕΤΩΝ ΚΑΙ ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΕΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΕΩΝ

Προς: ΠΙΝΑΚΑ ΑΠΟΔΕΚΤΩΝ

Ταχ. Δ/ση: Κεφαλληνίας 45
και Κομνά Τράκα
Τ.Κ. – Πόλη: 112 57 Αθήνα
Πληροφορίες: Χριστίνα Καξιρή,
Ευσταθία Μαραγκού
Τηλ.: 213 2124 765-733
eMail: eaadhsy@eaadhsy.gr
Τηλ. Κέντρο: 213 2124 700
Ιστότοπος: www.hsppa.gr
www.eaadhsy.gr

ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΑ ΟΔΗΓΙΑ 28

(Απόφαση υπ' αριθ. 4/2023 της Ενιαίας Αρχής Δημοσίων Συμβάσεων)

ΘΕΜΑ: Εμπιστευτικές πληροφορίες κατά τη διαδικασία σύναψης δημοσίων συμβάσεων

I. ΣΚΟΠΟΣ

Η ισχύουσα νομοθεσία προβλέπει ότι οι αναθέτουσες αρχές δεν αποκαλύπτουν, κατ' αρχήν, πληροφορίες που τους έχουν διαβιβάσει οικονομικοί φορείς και τις οποίες οι φορείς έχουν χαρακτηρίσει εμπιστευτικές και ότι μπορούν να επιβάλουν απαιτήσεις στους οικονομικούς φορείς με σκοπό την προστασία του εμπιστευτικού χαρακτήρα των πληροφοριών τις οποίες παρέχουν καθ' όλη τη διαδικασία σύναψης συμβάσεων. Με το έγγραφο αυτό, επιχειρείται η αποτύπωση και αποσαφήνιση του ισχύοντος πλαισίου που διέπει την εμπιστευτικότητα πληροφοριών που παρέχονται κατά τη διαδικασία σύναψης δημόσιας σύμβασης, καθώς και η οριοθέτηση του κύκλου των προστατευόμενων πληροφοριών.

II. ΑΝΤΙΡΡΟΠΑ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΑ ΚΑΙ ΑΡΧΕΣ

Ο οικονομικός φορέας (προσφέρων ή συμμετέχων), κατά τη διαδικασία σύναψης σύμβασης και σύμφωνα με τις οικείες προβλέψεις της διακήρυξης, παρέχει στην αναθέτουσα αρχή πληροφορίες και προσκομίζει έγγραφα που απαιτούνται για να αποδειχθεί ότι πληρούνται οι προϋποθέσεις συμμετοχής του στη διαδικασία ή για την αξιολόγηση των προσφορών, βάσει των κριτηρίων ανάθεσης, ή ότι η προσφορά είναι σύμφωνη με άλλες απαιτήσεις της αναθέτουσας αρχής.

Ενδεικτικά, αναφέρονται τεχνικές ή μεθοδολογικές «λύσεις» της προσφοράς, πληροφορίες «επιχειρηματικής» υφής, πληροφορίες σχετικά με την προσωπική κατάσταση του προσφέροντος σε σχέση με την πείρα του, τις οντότητες και το προσωπικό που προτείνει για την εκτέλεση της δημόσιας σύμβασης, την οικονομική του επάρκεια, την κατάσταση των τρίτων ή των οντοτήτων στις οποίες επιθυμεί να στηριχθεί ο προσφέρων ή των υπεργολάβων που προτείνει με την

προσφορά του, καθώς και στοιχεία σχετικά με την τεκμηρίωση περί μη υποβολής ασυνήθιστα χαμηλής προσφοράς.

Συνακόλουθα, δεν αποκλείεται το ενδεχόμενο κάποιο από τα έγγραφα που προσκομίζει ο οικονομικός φορέας μαζί με την προσφορά του, είτε ιδιωτικό είτε δημόσιο¹, να περιέχει ευαίσθητες πληροφορίες που καλύπτονται από την προστασία της διανοητικής ιδιοκτησίας ή του εμπορικού απορρήτου, ή άλλες εμπιστευτικές πτυχές - λ.χ. την προστασία της ιδιωτικής ζωής και των προσωπικών δεδομένων- στις οποίες απαγορεύεται η πρόσβαση τρίτων που δεν διαθέτουν την προσήκουσα άδεια.

Στην περίπτωση αυτή, η αναθέτουσα αρχή, κατά τη διαδικασία σύναψης δημόσιας σύμβασης, καλείται να εξετάσει το αίτημα οικονομικού φορέα σχετικά με τη μεταχείριση των πληροφοριών που υποβάλλονται ως εμπιστευτικών, εξακριβώνοντας ιδίως αν πρέπει να δοθεί προτεραιότητα στο δικαίωμά του για προστασία των πληροφοριών, έναντι του δικαιώματος των ανταγωνιστών του να λάβουν γνώση αυτών με σκοπό, ενδεχομένως, να προσβάλουν την απόφαση ανάθεσης της δημόσιας σύμβασης.

Προς τον σκοπό αυτό επιβάλλεται, στο μέτρο του δυνατού, ο συμβιβασμός, μεταξύ άλλων, του δικαιώματος για τη μεταχείριση επιχειρηματικών απορρήτων ως εμπιστευτικού χαρακτήρα και του δικαιώματος για την πρόσβαση σε όλα τα αποδεικτικά στοιχεία του φακέλου.

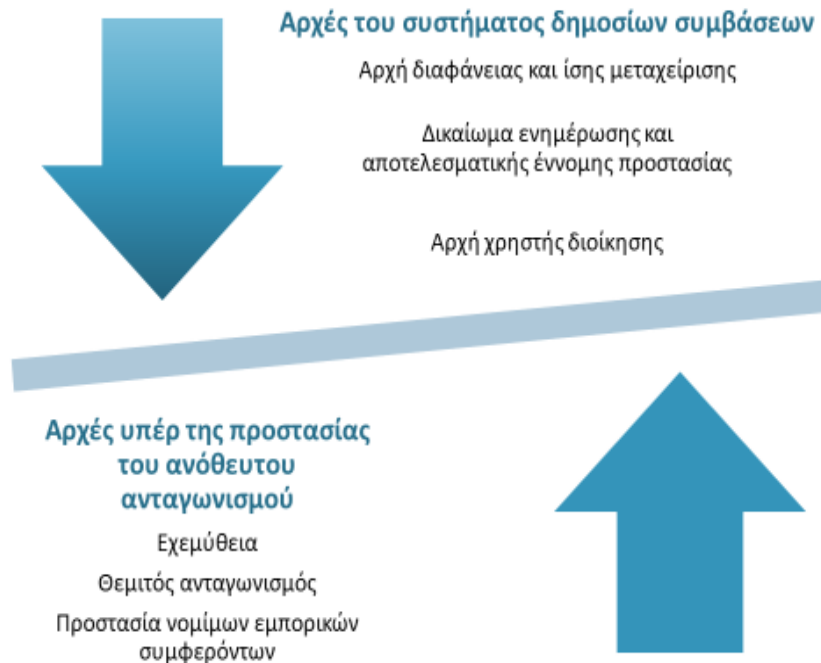
Στο ως άνω πλαίσιο η αναθέτουσα αρχή –και τα όργανα που ελέγχουν τις αποφάσεις της– προσπαθούν να ισορροπήσουν μεταξύ αρχών που αφορούν στην προστασία του ανόθευτου ανταγωνισμού και, ειδικά, στην εχεμύθεια, καθώς και στην προστασία της ακεραιότητας των προσφορών², και εκείνων στις οποίες στηρίζεται το σύστημα σύναψης δημοσίων συμβάσεων, όπως το δικαίωμα ενημέρωσης και η πρόσβαση σε αποτελεσματικό σύστημα έννομης προστασίας³.

---

¹ Για παράδειγμα, υπεύθυνες δηλώσεις, εγγυητικές επιστολές, τεχνικές προσφορές, συμφωνητικά, καθώς και διοικητικά έγγραφα όπως πρωτόκολλα καλής εκτέλεσης, ποινικά μητρώα, πιστοποιητικά περί μη πτώχευσης, φορολογικές ενημερότητες κ.α. Βλ. Δ. Γ. Ράικο, Ε.Γ. Βλάχου, Ε. Κ. Σαββίδη, «Δημόσιες Συμβάσεις Ν. 4412/2016, Ερμηνεία κατ' άρθρο, Τόμος Ι, Εκδόσεις Σάκουλα 2018, άρθρο 21, σελ. 179.

² Γίνεται δεκτό ότι οι κανόνες της Οδηγίας 24/2014 ΕΕ ως προς την επικοινωνία κατά τη διαδικασία σύναψης σύμβασης (αρ. 22 παρ. 3) περιλαμβάνουν την ουσιαστική υποχρέωση για την προστασία των εμπιστευτικών πληροφοριών. Βλ. Professor Sue Arrowsmith, "The law of public and utilities procurement – Regulation in the EU and UK", Volume 1, Third Edition / SWEET & MAXWELL, παρ. 7-35.

³ Για τον σχετικό προβληματισμό βλ. σχετική αρθρογραφία σε <https://www.howtocrackanut.com/blog/tag/confidentiality>

Σχήμα 1. Ισορροπία μεταξύ αρχών υπέρ της προστασίας του ανόθευτου ανταγωνισμού και των αρχών του συστήματος δημοσίων συμβάσεων.

III. ΚΡΙΣΙΜΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ - Η ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΚΑΤΑ ΤΗ ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΔΕΕ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ

Προκαταρκτικά θα πρέπει να τονιστεί η δυσχέρεια χαρακτηρισμού in abstracto, εκ προοιμίου, ως εμπιστευτικών των πληροφοριών που περιέχονται στις προσφορές των προσφερόντων, ανεξαρτήτως του αν συνιστούν εμπορικά απόρρητα. Αναπόφευκτα, το άρθρο 21 *Εχεμύθεια* της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ⁴ (αντίστοιχο άρθρο 21 *Εχεμύθεια* του ν. 4412/2016) χρησιμοποιεί γενική διατύπωση, η οποία παρέχει στις αναθέτουσες αρχές και στα όργανα ελέγχου των αποφάσεών τους τη δυνατότητα να εφαρμόσουν τη διάταξη σε κάθε περίπτωση κατά αιτιολογημένο τρόπο.

Το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης προέβη στην ερμηνεία των κρίσιμων διατάξεων των Οδηγιών 2014/24 και 89/665 οι οποίες διευκρινίζουν, μεταξύ άλλων, τους ειδικούς κανόνες που εφαρμόζονται στις αναθέτουσες αρχές και στα εθνικά δικαστήρια όσον αφορά την προστασία του εμπιστευτικού χαρακτήρα των εγγράφων που τους υποβάλλονται στο πλαίσιο των διαδικασιών σύναψης δημοσίων συμβάσεων⁵.

Ως γενική κατεύθυνση επαναλαμβάνεται η κρίση του Δικαστηρίου ότι οι κανόνες της Ένωσης στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων αποσκοπούν κυρίως στη διασφάλιση της ύπαρξης ανόθευτου ανταγωνισμού και ότι, για την επίτευξη του σκοπού αυτού, οι αναθέτουσες αρχές δεν πρέπει να αποκαλύπτουν πληροφορίες σχετικές με διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων των οποίων το περιεχόμενο θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί για τη νόθευση του ανταγωνισμού, είτε στο πλαίσιο μιας εν εξελίξει διαδικασίας σύναψης σύμβασης είτε στο πλαίσιο μεταγενέστερων διαδικασιών σύναψης συμβάσεων.

Πάντως, όπως και το δικαίωμα πρόσβασης στα αποδεικτικά στοιχεία, έτσι και το δικαίωμα για την προστασία της εμπιστευτικότητας δεν είναι απόλυτα.

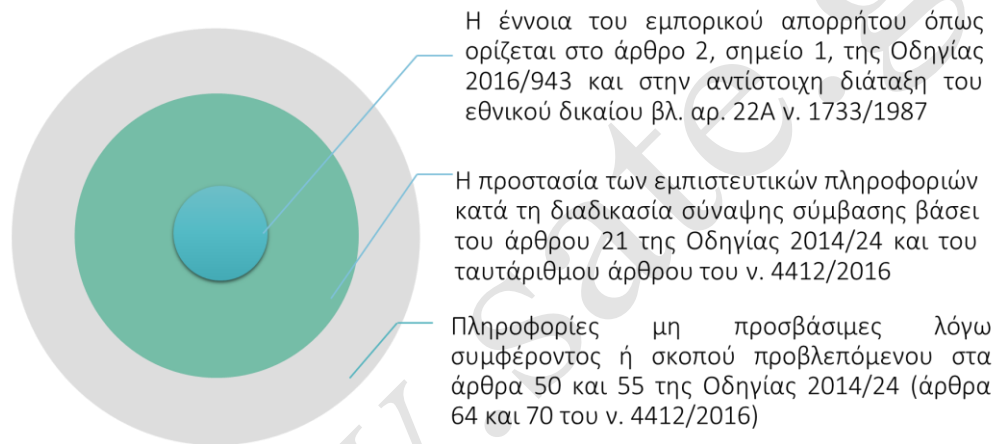
Ειδικότερα αποτυπώνονται οι εξής γενικές κατευθύνσεις στα πιο κάτω ερωτήματα:

⁴ Αντίστοιχες υποχρεώσεις προστασίας των εμπιστευτικών πληροφορικών προβλέπονται στο πλαίσιο της Οδηγίας 2014/25 (βλ. άρθρο 39 *Εχεμύθεια*).

⁵ βλ. αναλυτικά το σύνολο των σχετικών διατάξεων σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο στο Παράρτημα.

- Ποιες πληροφορίες καλύπτονται από την προστασία του άρθρου 21 της Οδηγίας 2014/24;

Η προστασία δεν περιορίζεται στα τεχνικά και εμπορικά απόρρητα, αλλά επεκτείνεται, μεταξύ άλλων, στις εμπιστευτικές πτυχές των προσφορών. Επομένως, στη διάταξη αυτή μπορούν να εμπίπτουν οι πληροφορίες οι οποίες δεν μπορούν να χαρακτηριστούν, *stricto sensu*, ως τεχνικό ή εμπορικό απόρρητο⁶. Σύμφωνα δε με το εθνικό δίκαιο η απαγόρευση αποκάλυψης πληροφοριών τίθεται υπό τις επιφυλάξεις της άσκησης του δικαιώματος πρόσβασης στα έγγραφα, κατά τον Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας, ή της εθνικής νομοθεσίας περί αναπαραγωγής έργου πνευματικής ιδιοκτησίας, χωρίς άδεια του δημιουργού⁷. Εξάλλου, η αναθέτουσα αρχή μπορεί να αποφασίσει να μη γνωστοποιήσει ορισμένες από τις πληροφορίες αυτές, όταν η γνωστοποίησή τους μπορεί να εμποδίσει την εφαρμογή των νόμων, να είναι αντίθετη προς το δημόσιο συμφέρον ή να βλάψει τα νόμιμα εμπορικά συμφέροντα ενός οικονομικού φορέα ή τις συνθήκες θεμιτού ανταγωνισμού μεταξύ οικονομικών φορέων (άρθρα 50 παρ. 4 *Γνωστοποιήσεις ανάθεσης σύμβασης* και 55 παρ. 3 *Ενημέρωση των υποψηφίων και των προσφερόντων* της Οδηγίας 2014/24, αντίστοιχα άρθρα 64 παρ. 4 και 70 παρ. 3 του ν. 4412/2016)⁸⁹.

Σχήμα 2. Η κατηγοριοποίηση της προστασίας της εμπιστευτικότητας ανά είδος πληροφοριών.

- Ποια η έννοια τεχνικού-εμπορικού απορρήτου;

Οι κανόνες για την απόκτηση, τη χρήση ή την παράνομη γνωστοποίηση εμπορικών απορρήτων, κατά την έννοια της Οδηγίας 2016/943¹⁰, δεν απαλλάσσει τις δημόσιες αρχές από τις υποχρεώσεις εμπιστευτικότητας που μπορεί να απορρέουν από την Οδηγία 2014/24¹¹. Ωστόσο, οι ορισμοί της κείμενης νομοθεσίας σχετικά με το εμπορικό απόρρητο μπορεί να χρησιμοποιηθούν από τις αναθέτουσες αρχές προς τον σκοπό της σχετικής τεκμηρίωσης. Ο

⁶ ΔΕΕ Απόφαση της 7ης Σεπτεμβρίου 2021, στην υπόθεση Klairėdos regiono atliekų tvarkymo centras, C-927/19, EU:C:2021:295, ιδίως σκ. 130, καθώς και προτάσεις του Γενικού Εισαγγελέα στην ίδια υπόθεση, σημεία 44 και 55.

⁷ Βλ. άρθρο 21 παρ. 1 του ν. 4412/2016 με τις εκεί αναφορές στα άρθρα 1 του π.δ. 28/2015 και 24 ν. 2121/1993.

⁸ ΔΕΕ Απόφαση της 17ης Νοεμβρίου 2022, στην υπόθεση Antea Polska S.A., ECLI:EU:C:2022:888, C-54/21, σκ. 59-63

⁹ Για τη διάκριση μεταξύ κρατικού απορρήτου και απορρήτου επιχειρηματικής υφής βλ. ΣτΕ 1484/2022 Τμήμα ΣΤ', ΑΕΠΠ Ε7 (Επταμελούς σύνθεσης) /2021 (σκ. 3).

¹⁰ Η Οδηγία 2016/943 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 8ης Ιουνίου 2016, περί προστασίας της τεχνολογίας και των επιχειρηματικών πληροφοριών που δεν έχουν αποκαλυφθεί (εμπορικό απόρρητο) από την παράνομη απόκτηση, χρήση και αποκάλυψή τους (ΕΕ 2016, L 157, σ. 1), όπως ενσωματώθηκε στην ελληνική νομοθεσία με τον ν. 4605/2019 (Α' 52/01.04.2019), ο οποίος εισήγαγε έντεκα νέα άρθρα (22Α, 22Β, 22Γ, 22Δ, 22Ε, 22ΣΤ, 22Ζ, 22Η, 22Θ, 22Ι και 22Κ) στον ν. 1733/1987.

¹¹ ΔΕΕ C-927/19, σκ. 97 και 99.

ορισμός του άρθρου 22^Α ((άρθρα 1 και 2 της Οδηγίας 2016/943) Πεδίο Εφαρμογής Ορισμοί), παράγραφος 4 του ν. 1733/1987 ως προς το εμπορικό απόρρητο είναι ευρύς. Ως «εμπορικό απόρρητο» νοούνται οι πληροφορίες οι οποίες πληρούν σωρευτικά τις εξής προϋποθέσεις:

α) είναι απόρρητες, με την έννοια ότι, είτε ως σύνολο είτε από την άποψη του ακριβούς περιεχομένου και της διάταξης των συνιστωσών τους, δεν είναι ευρέως γνωστές σε πρόσωπα που ανήκουν στους κύκλους που ασχολούνται συνήθως με αυτό το είδος πληροφοριών ούτε άμεσα προσβάσιμες στα πρόσωπα αυτά¹²,

β) έχουν εμπορική αξία που απορρέει από τον απόρρητο χαρακτήρα τους,

γ) το πρόσωπο που έχει αποκτήσει νόμιμα τον έλεγχο επί των εν λόγω πληροφοριών, έχει καταβάλει εύλογες προσπάθειες, λαμβανομένων υπόψη των περιστάσεων, για την προστασία του απόρρητου χαρακτήρα τους.

Εξάλλου, ως «κάτοχος εμπορικού απορρήτου» νοείται κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που ελέγχει νόμιμα ένα εμπορικό απόρρητο. Οι πληροφορίες που μπορούν να φέρουν τον χαρακτηρισμό του «απόρρητου» εμπίπτουν στις εξής βασικές κατηγορίες: τεχνογνωσία¹³, τεχνολογικές γνώσεις και εμπορικά δεδομένα.

Γίνεται δεκτό¹⁴ ότι δεν εμπίπτουν στον συγκεκριμένο ορισμό όλες οι τεχνολογικές και επιχειρηματικές πληροφορίες μιας επιχείρησης. Πρόκειται για πληροφορίες ως προς τις οποίες υπάρχει, αφενός, έννομο συμφέρον τήρησης της εμπιστευτικότητας και, αφετέρου, η θεμιτή προσδοκία ότι η εμπιστευτικότητα αυτή θα προστατευθεί. Συνεπώς, αποκλείονται πληροφορίες που είναι εν γένει γνωστές στους κύκλους που ασχολούνται συνήθως με τέτοιες πληροφορίες και πληροφορίες που είναι άμεσα προσβάσιμες. Ακόμη, αποκλείονται πληροφορίες των οποίων η πραγματική ή δυνητική αξία είναι ασήμαντη. Σε κάθε περίπτωση, το κατά πόσο έχουν καταβληθεί προσπάθειες, με σκοπό τη διαφύλαξη του απορρήτου ή εάν η εμπορική αξία μιας πληροφορίας την καθιστά αξία προστασίας, θα αποτελέσει αντικείμενο απόδειξης¹⁵.

Βεβαίως, η ως άνω έννοια του «εμπορικού απορρήτου», συμπίπτει μόνον εν μέρει με τους όρους οι οποίοι χρησιμοποιούνται στο άρθρο 21, παράγραφος 1, της Οδηγίας 2014/24 και τους αντίστοιχους του ν. 4412/2016. Επομένως και οι πληροφορίες που γνωστοποιούνται ως μη εμπίπτουσες στην εν λόγω έννοια δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν κατά τρόπο που βλάπτει τα

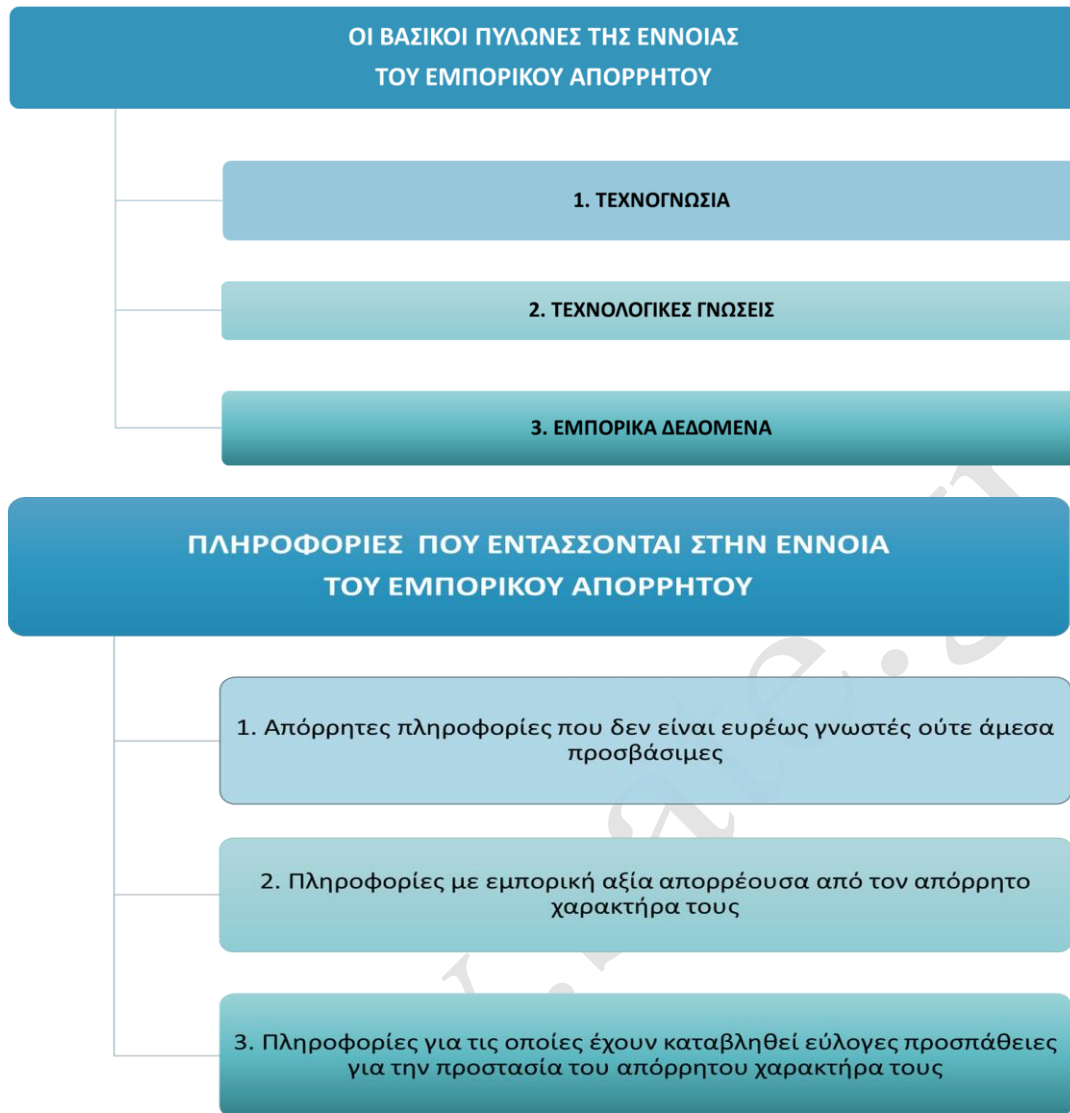
¹² Ειδικότερα, απόρρητες, μεταξύ άλλων, μπορεί να είναι πληροφορίες «τεχνολογικής» ή «επιχειρηματικής» υφής, πληροφορίες που αφορούν στην εσωτερική πληροφόρηση μιας επιχείρησης, όπως οι στρατηγικές επιχειρηματικές οργανώσεων και διοίκησης, επιχειρηματικές διαδικασίες, σχέδια, βιομηχανικά απόρρητα, όπως ο τρόπος κατασκευής προϊόντων, απόρρητη τεχνογνωσία που δύναται να εμφανίζεται τόσο στον τεχνολογικό τομέα όσο και στον εμπορικό, πληροφορίες σχετικά με τους πελάτες και τους προμηθευτές, στρατηγικές αγοράς, μη δημοσιευμένα οικονομικά στοιχεία, πρακτικά του διοικητικού συμβουλίου για μελλοντικές επενδύσεις, αρχεία προσωπικού, εσωτερικά εγχειρίδια, σχέδια, πρωτότυπα, μαθηματικοί αλγόριθμοι, γενετικό υλικό, χημικές ουσίες, συστατικά τροφίμων και ποτών. Ακόμη και αρνητική πληροφόρηση μπορεί να συνιστά εμπορικό απόρρητο (π.χ. η έρευνα αγοράς επί προϊόντος που κατέληξε ότι δεν πρέπει να πραγματοποιηθεί η σχετική επένδυση). Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τις ενδεικτικές πηγές που αναφέρονται στις υποσημ. 13 και 14.

¹³ Στην τεχνογνωσία εμπίπτουν πληροφορίες με τεχνικό/τεχνολογικό χαρακτήρα στον οποίο στηρίζεται η λειτουργία μιας επιχείρησης βλ. μεταξύ άλλων Κ Γκράτζιου, «Εμπιστευτικές Πληροφορίες στο πλαίσιο διαδικασιών ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων», Εκδόσεις Σάκκουλας, 2021, και Μ.-Θ. Μαρίνου, Αθέμιτος Ανταγωνισμός, έκδοση 4^η 2021, Εκδόσεις Σάκκουλας, σελ. 481 αριθ. 15.30.

¹⁴ Βλ. μεταξύ άλλων ό.π. υποσημείωση 13, Κ Γκράτζιου, σελ. 215-216 και Ε.Παλιού, Το νέο νομοθετικό πλαίσιο προστασίας του εμπορικού απορρήτου (Ν 4605/2019): Κάθε δικαίωμα διανοητικής ιδιοκτησίας αρχίζει με ένα απόρρητο, ΤΝΠ QUALLEX, ΔΕΕ, 6/2019, σελ. 809 – 819, Μ.-Θ. Μαρίνος, Αθέμιτος Ανταγωνισμός, σελ. 481 αριθ. 15.30.- 15.42, Θ. Χίου, Το δίκαιο προστασίας εμπορικών απορρήτων ως θεμέλιο για την ανάπτυξη μιας οικονομίας της καινοτομίας: Η Πρόταση Οδηγίας για την προστασία μυστικής τεχνογνωσίας και εμπιστευτικών επιχειρηματικών απορρήτων, ΔΕΕ 1/2016, σελ. 31, Α. Ψάρρας, Εμπορικό Απόρρητο σε Ελλάδα 5/2020, σελ. 1354-1355.

¹⁵ Ό.π. υποσημείωση 14, Παλιού Ε., σελ. 812.

νόμιμα εμπορικά συμφέροντα άλλων οικονομικών φορέων ή νοθεύει τον ανταγωνισμό μεταξύ οικονομικών φορέων.

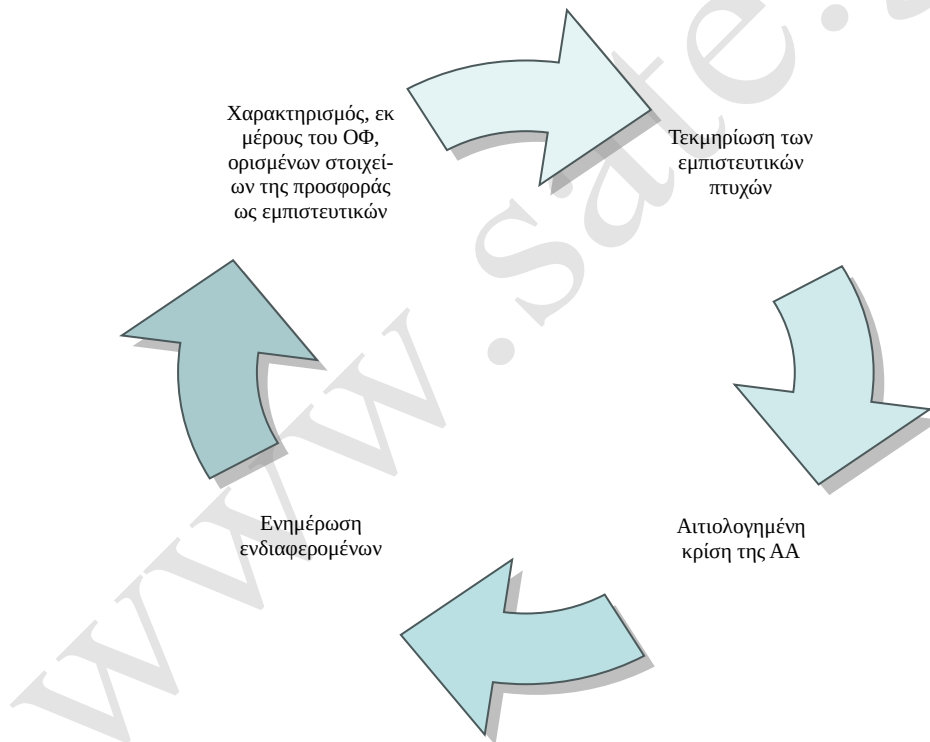
Σχήμα 3. Πληροφορίες που εμπίπτουν στην έννοια του εμπορικού απορρήτου

- Δεσμεύεται η αναθέτουσα αρχή να αποδεχθεί τον χαρακτηρισμό μίας προσφοράς εν όλω ή εν μέρει ως εμπιστευτικής;

Οι προσφέροντες έχουν καταρχήν τη δυνατότητα χαρακτηρισμού ορισμένων εγγράφων της προσφοράς τους ως εμπιστευτικών, με την προσκόμιση επαρκών αποδείξεων για τη στήριξη της εμπιστευτικότητας των περιεχόμενων στα υποβληθέντα με την προσφορά έγγραφα, πληροφοριών, πλην όμως, η κρίση περί του εάν πληρούνται οι προϋποθέσεις για το χαρακτηρισμό αυτό εναπόκειται σε κάθε περίπτωση στην αναθέτουσα αρχή. Η τελευταία είναι κατά νόμο αρμόδια και μόνη τεχνικά δυνάμενη να διατηρήσει ή να άρει την εμπιστευτικότητα και να καταστήσει τα έγγραφα προσβάσιμα στους έτερους μετέχοντες, ενημερώνοντας, στην

τελευταία αυτή περίπτωση εγγράφως και αιτιολογημένα τον συγκεκριμένο προσφέροντα εάν δεσμεύεται από τον χαρακτηρισμό των στοιχείων της προσφοράς του ως εμπιστευτικών.¹⁶

Υπενθυμίζεται συναφώς ότι η αναθέτουσα αρχή δεν δεσμεύεται από τον απλό ισχυρισμό οικονομικού φορέα ότι οι διαβιβαζόμενες πληροφορίες είναι εμπιστευτικές, αλλά πρέπει να απαιτεί από τον φορέα αυτόν να αποδείξει τον πραγματικά εμπιστευτικό χαρακτήρα των πληροφοριών στη γνωστοποίηση των οποίων αντιτίθεται¹⁷. Συγκεκριμένα, ο οικονομικός φορέας πρέπει να αποδείξει ότι ο χαρακτήρας των πληροφοριών στη γνωστοποίηση των οποίων αντιτίθεται είναι πράγματι εμπιστευτικός, τεκμηριώνοντας, για παράδειγμα, ότι περιλαμβάνουν τεχνικά ή εμπορικά απόρρητα, ότι το περιεχόμενό τους θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί για τη νόθευση του ανταγωνισμού ή ότι η γνωστοποίησή τους θα μπορούσε να του προκαλέσει βλάβη. Στην περίπτωση που η αναθέτουσα αρχή διατηρεί αμφιβολίες ως προς τον εμπιστευτικό χαρακτήρα των πληροφοριών που διαβίβασε ο εν λόγω φορέας, οφείλει, πριν ακόμη λάβει απόφαση σχετικά με την πρόσβαση σε αυτές, να παράσχει στον οικείο οικονομικό φορέα τη δυνατότητα να διαβιβάσει πρόσθετα αποδεικτικά στοιχεία, σύμφωνα με το άρθρο 102 Συμπλήρωση - αποσαφήνιση πληροφοριών και δικαιολογητικών (άρθρο 56 παρ. 3 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ) του ν. 4412/2016, με σκοπό την πληρέστερη τεκμηρίωση της δηλούμενης εμπιστευτικότητας¹⁸.

Σχήμα 4. Η αλληλουχία ενεργειών ως προς τη διαχείριση εμπιστευτικών πτυχών της προσφοράς

¹⁶ ΑΕΠΠ 250 (σκ.29), 505 (σκ. 7), 658 (σκ. 8) /2018, 216 (σκ. 5), 611 (σκ. 40, 48), 660 (σκ. 11, 18)/2019, 1489 (σκ. 7 σελ. 23)/2021, 192 (σκ. 32)/2022 και ΕΑΔΗΣΥ 1122 (σκ. 21 σελ. 22,23), 1528-1529 (σκ. 10 σελ. 37,38)/2022, 1090 (σκ. 22-25,29), 1094 (σκ. 26), 374 (σκ. 17), 748 (σκ. 11), 820 (σκ. 3,5,7,8), 1222 & 1223 (σκ. 5,26,30)/2023.

¹⁷ ΔΕΕ C-927/19, σκ. 117 και 118 με την εκεί παραπομπή, κατ' αναλογία, στην απόφαση ΔΕΕ Varec C-450/06, σκ. 54, και ΔΕΕ C-54/21 σκ. 65 και ΣτΕ 554/22 Τμήμα ΣΤ' (σκ. 17), ΔΕΦΚομ 25/2023 (ιδίως σκ. 26), ΕλΣυν 981/2019 σκ. ΙΙ Γ, ΑΕΠΠ 658 (σκ. 8) /2018, 188 (σκ. 39), 216 (σκ. 5), 439 (σκ. 58), 611 (σκ. 40, 48), 655 (σκ.17), 660 (σκ. 17), 821-823 (σκ.59), 836 (σκ. 8), 1200 & 1201 (σκ. 26)/2019, 1489 (σκ. 7 σελ. 23), 1184 (σκ. 40) /2021, 15/2022 (σκ. 47).

¹⁸ ΔΕΦΠειρ Α155/2023 (ιδίως σκ. 23) και ΑΕΠΠ 94/2017 (σκ. 12), 821-823/2019 (σκ.59).

- Υποχρεούται η αναθέτουσα αρχή να αιτιολογεί την απόφασή της περί μεταχείρισης ορισμένων δεδομένων ως εμπιστευτικών;

Προς τον σκοπό στάθμισης της προβλεπόμενης στην κείμενη νομοθεσία απαγόρευσης γνωστοποίησης των διαβιβασθέντων από τους οικονομικούς φορείς εμπιστευτικών πληροφοριών και της γενικής αρχής του δικαίου για τη χρηστή διοίκηση, από την οποία απορρέει η υποχρέωση αιτιολόγησης, η αναθέτουσα αρχή πρέπει να εκθέτει με σαφήνεια τους λόγους για τους οποίους θεωρεί ότι οι πληροφορίες στις οποίες ζητείται πρόσβαση, ή ορισμένες τουλάχιστον εξ αυτών, είναι εμπιστευτικές. Επομένως, δεν δύναται να απορρίπτει αίτημα πρόσβασης σε αρχεία, με απλή αναφορά στον χαρακτηρισμό τους ως εμπιστευτικών, χωρίς να αξιολογεί το περιεχόμενο και τον εμπιστευτικό ή μη χαρακτήρα των στοιχείων και χωρίς να σταθμίσει αφενός, το δικαίωμα πρόσβασης του αιτούντος στην προσφορά και αφετέρου το δικαίωμα του προσφέροντος να προστατέψει τυχόν εμπιστευτικές πληροφορίες και χωρίς να εξετάσει εάν υπάρχει δυνατότητα χορήγησης μέρους των επίμαχων πληροφοριών, προστατεύοντας παράλληλα τυχόν επιμέρους στοιχεία, των οποίων θα μπορούσε να τεκμηριωθεί ο εμπιστευτικός χαρακτήρας¹⁹. Επιπλέον, γίνεται δεκτό ότι η υποχρέωση αιτιολόγησης απόφασης για την απόρριψη προσφοράς διαγωνιζομένου στο πλαίσιο διαδικασίας σύναψης δημόσιας σύμβασης δεν συνεπάγεται ότι ο διαγωνιζόμενος αυτός πρέπει να διαθέτει πλήρη στοιχεία ως προς τα χαρακτηριστικά της επιλεγείσας από την αναθέτουσα αρχή προσφοράς²⁰. Ωστόσο, προκειμένου να μην παραβιάσει το δικαίωμα αποτελεσματικής προσφυγής, η αναθέτουσα αρχή οφείλει ταυτόχρονα να γνωστοποιεί στον προσφέροντα ο οποίος τα ζητεί το βασικό περιεχόμενο των δεδομένων, και ιδίως το περιεχόμενο των δεδομένων που αφορούν τις καθοριστικές πτυχές της απόφασής της και της επιλεγείσας προσφοράς, υπό ουδέτερη μορφή, στο μέτρο του δυνατού και εφόσον τέτοιου είδους γνωστοποίηση μπορεί να διαφυλάξει τον εμπιστευτικό χαρακτήρα των ειδικών στοιχείων των δεδομένων για τα οποία δικαιολογείται η προστασία αυτή²¹.

Υπενθυμίζεται εξάλλου ότι, κατ' εφαρμογή του άρθρου 21, παράγραφος 2, της Οδηγίας 2014/24, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να επιβάλλουν απαιτήσεις στους οικονομικούς φορείς, με σκοπό την προστασία του εμπιστευτικού χαρακτήρα των πληροφοριών τις οποίες αυτές παρέχουν καθ' όλη τη διαδικασία σύναψης συμβάσεων. Επομένως, σε περίπτωση που οι μη εμπιστευτικές πληροφορίες επαρκούν για τον σκοπό αυτόν, η αναθέτουσα αρχή μπορεί επίσης να κάνει χρήση της δυνατότητας αυτής προκειμένου να διασφαλίσει τον σεβασμό του δικαιώματος αποτελεσματικής προσφυγής του αποκλεισθέντος προσφέροντος, ζητώντας από τον οικονομικό φορέα του οποίου η προσφορά επελέγη να της προσκομίσει μη εμπιστευτικό κείμενο των εγγράφων τα οποία περιέχουν εμπιστευτικές πληροφορίες²².

- Επιτρέπεται οι οικονομικοί φορείς να χαρακτηρίζουν οποιαδήποτε πληροφορία ως απόρρητη, για τον λόγο και μόνο ότι δεν επιθυμούν να τη γνωστοποιήσουν στους ανταγωνιστές τους;

¹⁹ Βλ. μεταξύ άλλων, ΕΑΔΗΣΥ 489/2023, σκ. 22.

²⁰ «Δεδομένου ότι οι διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων βασίζονται σε μια σχέση εμπιστοσύνης μεταξύ των αναθετουσών αρχών και των επιχειρηματιών που μετέχουν σε αυτές, οι εν λόγω επιχειρηματίες πρέπει να μπορούν να κοινοποιήσουν στις αναθέτουσες αρχές κάθε χρήσιμη στο πλαίσιο της διαδικασίας συνάψεως της σύμβασης πληροφορία χωρίς να φοβούνται ότι οι ως άνω αρχές θα κοινοποιήσουν σε τρίτους πληροφορίες των οποίων η γνωστοποίηση θα μπορούσε να είναι επιζήμια για τους επιχειρηματίες» (ΔΕΕ C-927/19, σκ. 115 με την εκεί μνημονευόμενη νομολογία C-450/06 σκ. 34 έως 36). Βλ. επίσης ΑΕΠΠ 1333/2019, σκ. 63.

²¹ ΔΕΕ C-927/19, σκ. 121 και 123 και C-54/21 σκ. 67.

²² ΔΕΕ C-927/19, σκ. 125, και προτάσεις γενικής εισαγγελέα στην υπόθεση C-450/06, σκ. 51. Βλ. επίσης Άρθρο 18, παράγραφος 1, άρθρο 21, παράγραφος 1, και άρθρο 55 καθώς και αιτιολογική σκέψη 51 της Οδηγίας 2014/24.

Οι οικονομικοί φορείς δεν επιτρέπεται να χαρακτηρίζουν πληροφορίες που υποβάλλονται στα πλαίσια της προσφοράς τους ως απόρρητες εν γένει μόνο εκ του γεγονότος ότι επιθυμούν αυτές να μην καταστούν γνωστές στον ανταγωνισμό. Τονίζεται στο σημείο αυτό ότι κατά τη ρητή πρόβλεψη της παρ. 4 του άρθρου 21 του νόμου 4412/2016 δεν χαρακτηρίζονται ως εμπιστευτικές πληροφορίες σχετικά με τις τιμές μονάδος, τις προσφερόμενες ποσότητες, την οικονομική προσφορά και τα στοιχεία της τεχνικής προσφοράς που χρησιμοποιούνται για την αξιολόγησή της. Εφόσον κατά την κρίση τους ανακύπτει ζήτημα εμπιστευτικής πληροφορίας ή επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα τίθενται σε εφαρμογή οι σχετικές διατάξεις της διακήρυξης και της κείμενης νομοθεσίας, και σε καμία περίπτωση δεν αδρανοποιείται η υποχρέωση της μη υποβολής ανακριβούς δήλωσης²³. Σε κάθε περίπτωση, προκύπτει ότι τα περιλαμβανόμενα στις προσφορές πληροφοριακά στοιχεία- που μπορεί να περιλαμβάνουν και έγγραφα τρίτων που περιέχονται στο φάκελο της προσφοράς²⁴- τα οποία είναι κρίσιμα για την αξιολόγηση των προσφορών και την ανάθεση της σύμβασης βάσει των κριτηρίων που περιλαμβάνονται στην προκήρυξη του διαγωνισμού και στη συγγραφή υποχρεώσεων δεν μπορούν να χαρακτηρίζονται συστηματικά και στο σύνολό τους ως εμπιστευτικά²⁵.

➤ Τι ισχύει σχετικά με την πρόσβαση στα πληροφοριακά στοιχεία που παρέχουν οι προσφέροντες όσον αφορά τα κριτήρια ποιοτικής επιλογής;

Οι κύριες κατευθύνσεις που έδωσε το ΔΕΕ με την πρόσφατη απόφασή του C-54/21 σχετικά με το ποιες πληροφορίες μπορούν να χαρακτηρισθούν εμπιστευτικές και, πάντως, υπόκεινται στη στάθμιση της αναθέτουσας αρχής, είναι οι εξής:

▪ Όσον αφορά, κατ' αρχάς, τη συναφή πείρα των προσφερόντων και τις συστάσεις που συνοδεύουν τις προσφορές τους προς πιστοποίηση της πείρας και των ικανοτήτων τους, γίνεται δεκτό ότι τέτοιου είδους πληροφορίες, οι οποίες αντιστοιχούν σε μεγάλο βαθμό σε εκείνες του παραρτήματος XII της Οδηγίας 2014/24, στο οποίο παραπέμπουν, μεταξύ άλλων, τα άρθρα 60 και 63 αυτής (βλ. άρθρα 80 και 78 του ν. 4412/2016), δεν μπορούν να χαρακτηριστούν ως εμπιστευτικές στο σύνολό τους.

Επομένως, όταν ένας οικονομικός φορέας συμμετέχει σε διαδικασία σύναψης δημόσιας σύμβασης, δεν μπορεί θεμιτώς να ζητήσει να τύχουν εμπιστευτικής μεταχείρισης, εξ ολοκλήρου ή κατά το μεγαλύτερο μέρος τους, ο κατάλογος των συμβάσεων που του έχουν ανατεθεί ή των έργων που έχει υλοποιήσει διά των οποίων απέκτησε την πείρα που ζητείται για την επίμαχη δημόσια σύμβαση, καθώς και οι συστάσεις που αποδεικνύουν την πείρα αυτή.

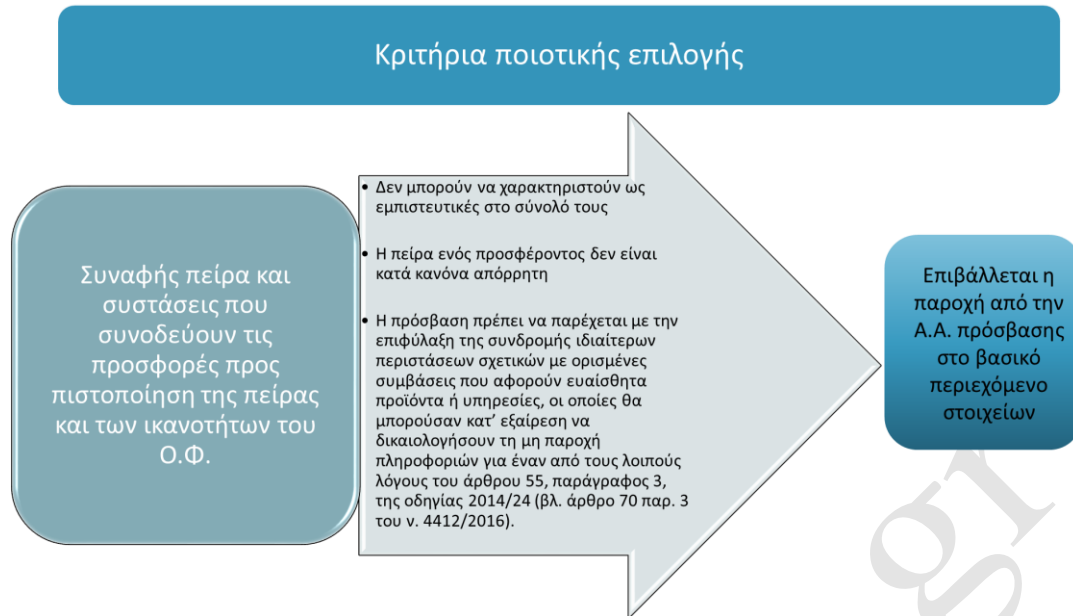
Σε κάθε περίπτωση, οι προσφέροντες πρέπει, για λόγους διαφάνειας και προς διασφάλιση της τήρησης των απαιτήσεων της χρηστής διοίκησης και της αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας, να έχουν πρόσβαση, τουλάχιστον, στο βασικό περιεχόμενο των πληροφοριών που διαβίβασε καθένας από αυτούς στην αναθέτουσα αρχή σχετικά με τη συναφή πείρα τους για την επίμαχη δημόσια σύμβαση και τις συστάσεις που μπορούν να βεβαιώσουν την πείρα αυτή. Εντούτοις, η πρόσβαση αυτή πρέπει να παρέχεται με την επιφύλαξη της συνδρομής ιδιαίτερων περιστάσεων σχετικών με ορισμένες συμβάσεις που αφορούν ευαίσθητα προϊόντα ή υπηρεσίες, οι οποίες θα μπορούσαν κατ' εξαίρεση να δικαιολογήσουν τη μη παροχή πληροφοριών για έναν από τους λοιπούς λόγους του άρθρου 55, παράγραφος 3 *Ενημέρωση των υποψηφίων και των*

²³ ΣτΕ 2647/2022 Τμήμα Δ', σκ. 25.

²⁴ ΣτΕ 1500/2023, Τμήμα Δ', σκ. 14.

²⁵ ΔΕΕ C-54/21, σκ. 76-85 και 87, ΑΕΠΠ, 241 (σκ. 35, 36), 170 (σκ. 25)/2017, Ε1 (Επταμελούς Σύνθεσης) (σκ. 18)/2021, ΕΑΔΗΣΥ 748 (σκ. 11), 820 (σκ. 8), 1222 & 1223 (σκ. 25)/2023.

προσφερόντων της Οδηγίας (βλ. άρθρο 70 παρ. 3 του ν. 4412/2016), οι οποίοι αφορούν την τήρηση απαγόρευσης ή απαίτησης εκ του νόμου ή την προστασία δημοσίου συμφέροντος²⁶.

Σχήμα 5. Πληροφορίες σχετικά με την πείρα που ζητείται για την επίμαχη δημόσια σύμβαση, καθώς και οι συστάσεις που αποδεικνύουν την πείρα αυτή.

▪ Όσον αφορά τις πληροφορίες σχετικά με τα φυσικά ή νομικά πρόσωπα, περιλαμβανομένων των υπεργολάβων, στα οποία ο προσφέρων δηλώνει ότι μπορεί να στηριχθεί για την εκτέλεση της σύμβασης, γίνεται σαφής διάκριση μεταξύ, αφενός, των στοιχείων που καθιστούν δυνατή την εξακρίβωση της ταυτότητας των προσώπων αυτών και, αφετέρου, των στοιχείων που αφορούν αποκλειστικά τα επαγγελματικά προσόντα ή τις επαγγελματικές ικανότητές τους.

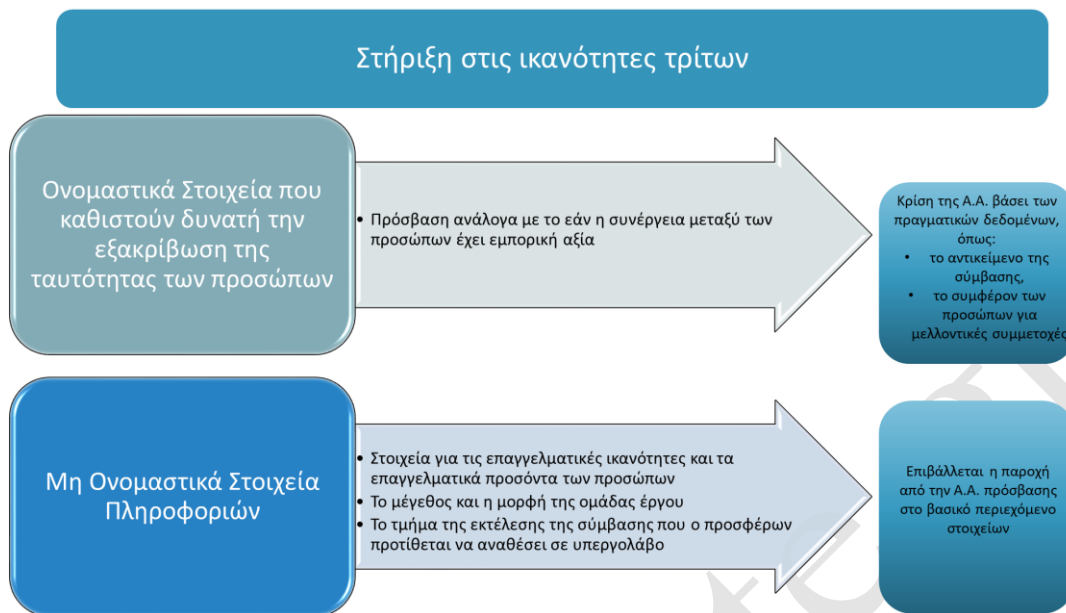
Όσον αφορά τα ονομαστικά στοιχεία, το ΔΕΕ δεν αποκλείει το ενδεχόμενο, εφόσον πιθανολογείται ότι ο προσφέρων και οι εμπειρογνώμονές του ή οι υπεργολάβοι του δημιούργησαν συνέργεια έχουσα εμπορική αξία, να πρέπει να απαγορευτεί η πρόσβαση στα στοιχεία αυτά²⁷. Η αναθέτουσα αρχή οφείλει να αποφασίσει αν η γνωστοποίηση αυτών των στοιχείων ταυτοποίησης ενέχει τον κίνδυνο να θιγεί η προστασία της εμπιστευτικότητας όσον αφορά τον προσφέροντα. Γι' αυτό, οφείλει να λάβει υπόψη όλες τις κρίσιμες περιστάσεις, περιλαμβανομένου του αντικειμένου της επίμαχης σύμβασης, καθώς και το συμφέρον του προσφέροντος και των εμπειρογνομώνων ή υπεργολάβων να συμμετάσχουν σε επόμενες διαδικασίες σύναψης συμβάσεων, με τις δεσμεύσεις που αποτέλεσαν αντικείμενο εμπιστευτικών διαπραγματεύσεων. Σε κάθε περίπτωση όμως, δεν μπορεί καταρχήν να μην επιτρέπεται η γνωστοποίηση πληροφοριών που διαβιβάζονται στην αναθέτουσα αρχή, εφόσον οι πληροφορίες αυτές, οι οποίες έχουν σημασία για την επίμαχη διαδικασία διαγωνισμού, δεν έχουν καμία εμπορική αξία στο ευρύτερο πλαίσιο των δραστηριοτήτων των οικονομικών αυτών φορέων.

Όσον αφορά τα μη ονομαστικά στοιχεία με τα οποία δηλώνονται, χωρίς να είναι δυνατή η ατομική ταυτοποίηση, τα επαγγελματικά προσόντα ή οι επαγγελματικές ικανότητες των φυσικών ή νομικών προσώπων που δεσμεύονται για την εκτέλεση της σύμβασης, το μέγεθος και η μορφή

²⁶ ΔΕΕ C 54/21, σκ. 73-76.

²⁷ ΔΕΕ C 54/21, σκ. 79.

της ομάδας ανθρωπίνου δυναμικού που συγκροτήθηκε κατ' αυτόν τον τρόπο, ή ακόμη το τμήμα της εκτέλεσης της σύμβασης που ο προσφέρων προτίθεται να αναθέσει σε υπεργολάβους, το ΔΕΕ διευκρίνισε ότι, λαμβανομένης υπόψη της σημασίας των στοιχείων αυτών για την ανάθεση της σύμβασης, η αρχή της διαφάνειας και το δικαίωμα αποτελεσματικής προσφυγής επιβάλλουν να είναι προσβάσιμο στο σύνολο των προσφερόντων το βασικό περιεχόμενο των στοιχείων αυτών²⁸.

Σχήμα 6. Πληροφορίες σχετικά με τα φυσικά και τα νομικά πρόσωπα, περιλαμβανομένων των υπεργολάβων, στα οποία ο προσφέρων δηλώνει ότι μπορεί να στηριχθεί για την εκτέλεση της σύμβασης, .

➤ Τι ισχύει σχετικά με τα πληροφοριακά στοιχεία που αφορούν στην περιγραφή του τρόπου εκτέλεσης της σύμβασης;

Όσον αφορά τη μελέτη των σχεδίων των οποίων η υλοποίηση προβλέπεται στο πλαίσιο της δημόσιας σύμβασης και την περιγραφή του τρόπου εκτέλεσης της σύμβασης, εναπόκειται στην αναθέτουσα αρχή να εξετάσει αν συνιστούν στοιχεία ή περιέχουν στοιχεία δυνάμενα να αποτελέσουν αντικείμενο προστασίας βάσει δικαιώματος διανοητικής ιδιοκτησίας, ιδίως βάσει του δικαιώματος του δημιουργού, και, ως εκ τούτου, αν συνιστούν λόγο άρνησης της γνωστοποίησης που προβλέπεται στο άρθρο 55, παράγραφος 3, της Οδηγίας 2014/24 (αντίστοιχο άρθρο 70 παρ. 4 του ν. 4412/2016) σχετικά με την εφαρμογή των νόμων²⁹.

Επιπλέον, και ανεξαρτήτως του ζητήματος αν συνιστούν ή περιέχουν στοιχεία προστατευόμενα από δικαίωμα διανοητικής ιδιοκτησίας, η μελέτη των έργων των οποίων η εκτέλεση προβλέπεται

²⁸ ΔΕΕ C-54/21 σκ. 80.

²⁹ ΔΕΕ C-54/21 σκ. 82 «Υπενθυμίζεται συναφώς ότι, ακόμη και στην περίπτωση που η μελέτη και η περιγραφή, ή μέρος αυτών, θεωρείται ότι συνιστούν έργα προστατευόμενα από το δικαίωμα του δημιουργού, όπερ σημαίνει ότι θεωρούνται πρωτότυπα, υπό την έννοια ότι αποτελούν προσωπικά πνευματικά δημιουργήματα του δημιουργού τους τα οποία αντανακλούν την προσωπικότητά του, η προστασία αυτή επιφυλάσσεται στα στοιχεία τα οποία αποτελούν την έκφραση μιας τέτοιας δημιουργίας και δεν εκτείνεται στις ιδέες, τις διαδικασίες, τις μεθόδους λειτουργίας ή τις μαθηματικές έννοιες αυτές καθ' αυτές (πρβλ. απόφαση της 13ης Νοεμβρίου 2018, *Levola Hengelo*, C-310/17, EU:C:2018:899, σκέψεις 37 και 39 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία). Επομένως, η εν λόγω προστασία δεν αφορά αυτές καθαυτές τις τεχνικές ή μεθοδολογικές λύσεις που μπορούν να περιλαμβάνουν τα έργα αυτά».

στο πλαίσιο της δημόσιας σύμβασης και η περιγραφή του τρόπου εκτέλεσης των σχετικών εργασιών ή υπηρεσιών μπορούν, ενδεχομένως, να έχουν εμπορική αξία η οποία θα θιγόταν αδικαιολόγητα αν η μελέτη και η περιγραφή αυτή γνωστοποιούνταν ως είχαν. Η δημοσιοποίησή τους μπορεί, σε μια τέτοια περίπτωση, να νοθεύσει τον ανταγωνισμό, ιδίως διά του περιορισμού της ικανότητας του οικείου οικονομικού φορέα να διακριθεί χρησιμοποιώντας την ίδια μελέτη και την ίδια περιγραφή στο πλαίσιο μελλοντικών διαδικασιών σύναψης δημοσίων συμβάσεων.

Επομένως, είναι δυνατό η πλήρης πρόσβαση στις πληροφορίες σχετικά με τη μελέτη των έργων των οποίων η υλοποίηση προβλέπεται στο πλαίσιο της δημόσιας σύμβασης και με την περιγραφή του τρόπου εκτέλεσης της σύμβασης είτε να πρέπει να αποκλειστεί με βάση την απαγόρευση αποκάλυψης που προβλέπει το άρθρο 21, παράγραφος 1, της οδηγίας 2014/24 (και το ταυτάριθμο άρθρο του ν. 4412/2016) είτε να μπορεί να αποκλειστεί με βάση το άρθρο 55, παράγραφος 3, της οδηγίας αυτής 24 (και το άρθρο 70 του ν. 4412/2016). Εντούτοις, και στην περίπτωση αυτή, πρέπει να παρέχεται πρόσβαση στο βασικό περιεχόμενο του εν λόγω τμήματος των προσφορών³⁰.

- Τι ισχύει για την προστασία προσωπικών δεδομένων;

Η προστασία που παρέχει ο Κανονισμός (ΕΕ) 2016/679 ισχύει για τα φυσικά πρόσωπα, σε σχέση με την επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα τους, ενώ δεν καλύπτει την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που αφορούν νομικά πρόσωπα και ιδίως επιχειρήσεις συσταθείσες ως νομικά πρόσωπα³¹. Ανεξαρτήτως τούτου, όταν τα εμπορικά απόρρητα έγκεινται σε προσωπικά δεδομένα, τότε εναπόκειται στον οικονομικό φορέα και στην αναθέτουσα αρχή να διερευνήσουν εάν η διαβίβαση έχει προβλεφθεί ρητώς, καθώς και ο πιθανός κύκλος αποδεκτών τους, ώστε να έχει ενημερωθεί έγκαιρα το υποκείμενο. Επισημαίνεται ότι τόσο στα υποδείγματα, στο συνημμένο σχέδιο συμφωνητικού, όσο και στα πρότυπα διακηρύξεων της Αρχής, περιλαμβάνονται σχετικές ρήτρες και κατευθύνσεις σε σχέση με τη διαχείριση της εμπιστευτικότητας πληροφοριών δυνάμει των άρθρων 21³² και 70³³ του ν. 4412/2016, καθώς και ενημέρωση για τη διαχείριση των προσωπικών δεδομένων που περιλαμβάνονται στις παρασχεθείσες πληροφορίες³⁴.

- Πώς διαχειρίζεται η αναθέτουσα αρχή τις περιπτώσεις όπου δεν τεκμηριώνεται ο εμπιστευτικός χαρακτήρας των πληροφοριών;

Σε περίπτωση που ο προσφέρων-υποψήφιος χαρακτηρίσει, μη νομίμως κατά την κρίση της αναθέτουσας αρχής, την οικονομική ή την τεχνική προσφορά του, ως εμπιστευτική, δίνεται η δυνατότητα στην αναθέτουσα αρχή να προβεί στον αποχαρακτηρισμό τους³⁵.

³⁰ ΔΕΕ C-54/21 σκ. 81-84.

³¹ Βλ. σκέψη 10 του Κανονισμού.

³² Βλ., ενδεικτικά, το υπόδειγμα διακήρυξης προμηθειών, ως αναρτάται στην ιστοσελίδα της Αρχής (<https://www.eaadhsy.gr/index.php/m-protypa-docs/promithies-docs>): παρ. 1.7., παρ. 2.4.2.3., καθώς και πρότυπο διακήρυξης έργου άνω των ορίων (<https://www.eaadhsy.gr/index.php/m-protypa-docs/erga-docs>): - Άρθρο 2 Α περ. γ), άρθρο 3 παρ. 3.3 και 3.4.

³³ Βλ. υπόδειγμα διακήρυξης προμηθειών - παρ.2.1.2 καθώς και πρότυπο διακήρυξης έργου άνω των ορίων - παρ. 2.2 και υποσημείωση 13.

³⁴ Βλ. υπόδειγμα διακήρυξης προμηθειών: παρ. 1.6. και πρότυπο διακήρυξης έργου άνω των ορίων - παρ. 26. 4 .

³⁵ ΣτΕ 554/2022 Τμήμα ΣΤ' (σκ. 17), ΑΕΠΠ 505 (σκ.7), 658 (σκ. 8), 565 (σκ. 11),343 (σκ. 17)/2018, 1068/2019 (σκ. 46), 144 (σκ. 38-40), 1184/2021 (σκ. 40 σελ. 63), 748 (σκ 11), 820 (σκ. 3,5,7,8), 1222 & 1223 (σκ. 5,26,30)/2023.

Πάντως, η παράλειψη εκ μέρους συμμετέχοντος οικονομικού φορέα υπόδειξης των διατάξεων και των διοικητικών πράξεων που δικαιολογούν το χαρακτηρισμό ορισμένων εγγράφων ως εμπιστευτικών, δεν θεμελιώνει κάποιον από τους ρητά αναφερόμενους στο νόμο λόγους αποκλεισμού από την εξέλιξη της διαγωνιστικής διαδικασίας, εφόσον έχουν νόμιμα προσκομιστεί όλα τα έγγραφα σύμφωνα με τους όρους της διακήρυξης και έχουν εξασφαλισθεί οι αρχές της διαφάνειας και της ισότητας ως προς τους λοιπούς διαγωνιζόμενους³⁶. Σε κάθε περίπτωση συνιστάται οι οικονομικοί φορείς να λαμβάνουν μέριμνα ώστε να καθίσταται τεχνικά εφικτός ακόμα και ο μερικός αποχαρακτηρισμός ηλεκτρονικά εισαγομένων στοιχείων των φακέλων της προσφοράς τους³⁷, ή να είναι σε θέση να καταθέτουν μη εμπιστευτικού χαρακτήρα παραλλαγή των στοιχείων αυτών.

- Δύναται ο οικονομικός φορέας να ασκήσει προσφυγή κατά της απόφασης της αναθέτουσας αρχής με την οποία αποφαίνεται επί του χαρακτηρισμού των πληροφοριών ως εμπιστευτικών;

Όπως προαναφέρθηκε, σύμφωνα με τη νομολογία του ΔΕΕ, η αρχή της προστασίας των εμπιστευτικών πληροφοριών πρέπει να συμβιβάζεται με τις απαιτήσεις της αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας³⁸. Σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία, ο οικονομικός φορέας που έχει υποστεί ή ενδέχεται να υποστεί ζημία από εκτελεστή πράξη ή παράλειψη της αναθέτουσας αρχής σχετικά με το χαρακτηρισμό πληροφοριών ως εμπιστευτικών, έχει δικαίωμα να ασκήσει προσφυγή κατά της εν λόγω πράξης ή παράλειψης³⁹.

Περαιτέρω, με την αριθμ. 554/2022 απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας (σκ. 17) επικυρώθηκε η αριθμ. 629-630/2020 της ΑΕΠΠ σύμφωνα με την οποία «η επιμέρους πράξη της αναθέτουσας αρχής, είτε ως αυτοτελής, είτε ως επιμέρους κεφάλαιο μιας γενικότερης πράξης, περί αυτού καθ' αυτού του αποχαρακτηρισμού εμπιστευτικών εγγράφων, δύναται και αυτή να προσβληθεί παραδεκτά από τον οικονομικό φορέα που υπέβαλε τα έγγραφα (περί του τυχόν μη νομίμου αποχαρακτηρισμού τους), όπως αντιστοίχως και η οικεία παράλειψη αποχαρακτηρισμού»⁴⁰.

Μετά την ακύρωση της άρνησης ή της παράλειψης της αναθέτουσας αρχής να αποχαρακτηρίσει αρχεία που κατά νόμο δεν μπορούν να είναι εμπιστευτικά, όμως, συνεκτιμήθηκαν από αυτήν για την αξιολόγηση των προσφορών και την επιλογή του προσωρινού αναδόχου, η υπόθεση αναπέμπεται στην αναθέτουσα αρχή για άρση της εμπιστευτικότητας, η δε προθεσμία προς

³⁶ ΔΕΦΠειρ 155 Τμήμα Α2' (σκ. 23) & 156/2023 (σκ. 14), ΔεφΘες 92/2023, σκ. 19, 24, 25, ΑΕΠΠ 94 (σκ.12), 171, 241 /2017, 565 (σκ. 11), 250 (σκ.29), 658 (σκ. 8), 108 (σκ.89)/2018, 144 (σκ. 41), 188 (σκ. 39), 216 (σκ. 5), 439 (σκ. 58), 611 (σκ. 40, 48), 655 (σκ.17), 660 (σκ. 17), 821-823 (σκ.59), 1200 & 1201 (σκ. 26)/2019, 1591/2020 σκ. 26, 1489 (σκ. 7 σελ. 23)/2021, 192 (σκ.34)/2022 και ΕΑΔΗΣΥ 1529/2022, 374/2023 (σκ. 17).

³⁷ Τα τεχνικά ζητήματα των υποσυστημάτων του ΟΠΣ ΕΣΗΔΗΣ που αφορούν στη διαχείριση των εμπιστευτικών πληροφοριών κατά την υποβολή των προσφορών και των αιτήσεων συμμετοχής, ρυθμίζονται με τις με αρ. πρωτ. 64233/08.06.2021 Κ.Υ.Α. «Ρυθμίσεις τεχνικών ζητημάτων που αφορούν την ανάθεση των Δημοσίων Συμβάσεων Προμηθειών και Υπηρεσιών με χρήση των επιμέρους εργαλείων και διαδικασιών του Εθνικού Συστήματος Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων (ΕΣΗΔΗΣ)» (Β' 2453/ 09.06.2021) (βλ. άρθρα 7, 13, και 16) και 166278/30/6/2021 Κ.Υ.Α. με θέμα «Ρυθμίσεις τεχνικών ζητημάτων που αφορούν στην ανάθεση των Δημοσίων Συμβάσεων έργων, μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών με χρήση των επιμέρους εργαλείων και διαδικασιών του Εθνικού Συστήματος Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων (ΕΣΗΔΗΣ)» (Β' 2813/ 30.06.2021) (βλ. άρθρα 6, 12 παρ. 1.2, και 13 παρ. 2 εδ. γ και ε).

³⁸ ΔΕΕ C-54/21, σκ. 9 και 85 και C-927/19 σκ. 121, C-450/06 σκ. 51-52.

³⁹ Βλ. Άρθρο 367 του ν. 4412/2016. Υπενθυμίζεται ότι το γράμμα της εν λόγω διάταξης και της διάταξης του άρθρου 1,παράγραφος 1, τέταρτο εδάφιο, της Οδηγίας 89/665, αναφέρεται γενικώς στις αποφάσεις της αναθέτουσας αρχής, χωρίς να διακρίνει τις αποφάσεις αυτές αναλόγως του περιεχομένου τους ή του χρόνου της εκδόσεώς τους και δεν προβλέπει κανένα περιορισμό ως προς τη φύση και το περιεχόμενο των αποφάσεων τις οποίες αφορά (ΔΕΕ C-927/19 σκ. 105, με τις εκεί παραπομπές στην υπόθεση C-391/15, σκ. 26 και 27, και την εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

⁴⁰ Βλ. επίσης ΔΕΕ C-927/19 σκ. 111, ΑΕΠΠ 505/2018 (σκ. 6-7), ΕΑΔΗΣΥ 1528, 1529 /2022 (σκ. 10), 820/2023 σκ.3.

προβολή των αποτελεσμάτων του διαγωνισμού επανεκκινεί μετά την πάροδο της εύλογης προθεσμίας που τάσσεται στους λοιπούς μετέχοντες προκειμένου να λάβουν γνώση αυτών⁴¹.

Σημειώνεται ότι, με βάση τη νομολογία του ΔΕΕ «η αναθέτουσα αρχή υποχρεούται να ενημερώνει τον οικείο οικονομικό φορέα σχετικά με την απόφασή της περί κοινοποίησης σε έναν από τους ανταγωνιστές του των πληροφοριών οι οποίες κατά τον εν λόγω φορέα είναι εμπιστευτικές εγκαίρως, πριν από την εκτέλεση της ως άνω απόφασης, προκειμένου να του παράσχει τη δυνατότητα να ζητήσει είτε από την ίδια είτε από το αρμόδιο εθνικό δικαστήριο τη λήψη προσωρινών μέτρων, όπως αυτά που διαλαμβάνονται στο άρθρο 2, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας 89/665, και να αποφύγει κατ' αυτόν τον τρόπο το ενδεχόμενο να υποστεί ανεπανόρθωτη ζημία.»⁴². Αντίστοιχες υποχρεώσεις βαρύνουν την αρμόδια για την εξέταση της προσφυγής Αρχή⁴³.

Αθήνα, 8 Νοεμβρίου 2023

Η Προεδρεύουσα Σύμβουλος

Ευαγγελία Κουτούπα

---

⁴¹ ΣτΕ 554/2022 (σκ. 17), ΔΕφΚομ 25/2023 (σκ. 23 και 26), ΕΑΔΗΣΥ 489 (σκ. 22), 820 (σκ. 3,5,7,8)/2023.

⁴² Βλ. άρθρο 2, παρ. 1, στοιχείο α', της Οδηγίας 89/665, ΔΕΕ C-927/19, σκ. 126, C-450/06, σκ. 55. Βλ. ό.π. υποσημείωση 13, Κ Γκράτζιου, σελ. 139.

⁴³ ΔΕΕ C-450/06 (σκ. 42).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

I. ΤΟ ΔΙΚΑΙΟ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ1. Η Οδηγία 2014/24/ΕΕ⁴⁴

Στο **άρθρο 18** της Οδηγίας προβλέπονται οι βασικές αρχές που εφαρμόζονται στις δημόσιες συμβάσεις και ιδίως ότι «1. Οι αναθέτουσες αρχές αντιμετωπίζουν τους οικονομικούς φορείς ισότιμα και χωρίς διακρίσεις και ενεργούν με διαφανή και αναλογικό τρόπο. Ο σχεδιασμός των προμηθειών δεν γίνεται με σκοπό τον αποκλεισμό της από το πεδίο εφαρμογής της παρούσας οδηγίας ή τον τεχνητό περιορισμό του διαγωνισμού. Ο διαγωνισμός θεωρείται ότι περιορίζεται τεχνητά όταν οι προμήθειες έχουν σχεδιαστεί με σκοπό την αδικαιολόγητα ευνοϊκή ή δυσμενή μεταχείριση ορισμένων οικονομικών φορέων.[...]».

Στο **άρθρο 21** - Εχεμύθεια της Οδηγίας προβλέπεται ότι «1. Εκτός αν προβλέπεται άλλως στην παρούσα οδηγία ή στο εθνικό δίκαιο στο οποίο υπόκειται η αναθέτουσα αρχή, ιδίως στη νομοθεσία όσον αφορά την πρόσβαση στην ενημέρωση, και με την επιφύλαξη των υποχρεώσεων σχετικά με τη δημοσιοποίηση των συναπτόμενων συμβάσεων και την ενημέρωση των υποψηφίων και των προσφερόντων, κατά τα οριζόμενα στα άρθρα 50 και 55, η αναθέτουσα αρχή δεν αποκαλύπτει πληροφορίες που της έχουν διαβιβάσει οικονομικοί φορείς και τις οποίες έχουν χαρακτηρίσει ως εμπιστευτικές, συμπεριλαμβανομένων, ενδεικτικά, των τεχνικών ή εμπορικών απορρήτων και των εμπιστευτικών πτυχών των προσφορών.

2. Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να επιβάλλουν απαιτήσεις στους οικονομικούς φορείς, με σκοπό την προστασία του εμπιστευτικού χαρακτήρα των πληροφοριών τις οποίες παρέχουν οι αναθέτουσες αρχές καθ' όλη τη διαδικασία της προμήθειας.»

Στο **άρθρο 22** - Κανόνες που εφαρμόζονται στις επικοινωνίες, προβλέπεται ότι «... 3. Σε κάθε επικοινωνία, ανταλλαγή και αποθήκευση πληροφοριών, οι αναθέτουσες αρχές μεριμνούν για τη διαφύλαξη της ακεραιότητας των δεδομένων και του απορρήτου των προσφορών και των αιτήσεων συμμετοχής. Εξετάζουν το περιεχόμενο των προσφορών και των αιτήσεων συμμετοχής μόνο μετά τη λήξη της προθεσμίας υποβολής τους.»

Στο **άρθρο 50** - Γνωστοποιήσεις συναφθεισών συμβάσεων της Οδηγίας, προβλέπεται ότι «... 4. Ορισμένες πληροφορίες σχετικά με τη σύναψη της σύμβασης ή της συμφωνίας-πλαisiού μπορούν να μη δημοσιεύονται, όταν η γνωστοποίησή τους μπορεί να εμποδίσει την εφαρμογή των νόμων, να είναι αντίθετη, καθ' οιονδήποτε άλλο τρόπο, προς το δημόσιο συμφέρον ή να βλάψει τα νόμιμα εμπορικά συμφέροντα συγκεκριμένων δημόσιων ή ιδιωτικών οικονομικών φορέων ή να βλάψει τις συνθήκες θεμιτού ανταγωνισμού μεταξύ των οικονομικών φορέων.»

Περαιτέρω, το **άρθρο 55** - Ενημέρωση των υποψηφίων και των προσφερόντων της Οδηγίας ορίζει ότι «1. Οι αναθέτουσες αρχές ενημερώνουν, το συντομότερο δυνατόν, όλους τους υποψηφίους και τους προσφέροντες για τις αποφάσεις που λαμβάνονται σχετικά με τη σύναψη συμφωνίας-πλαisiού, την ανάθεση σύμβασης ή την αποδοχή σε ένα δυναμικό σύστημα αγορών, συμπεριλαμβανομένων των λόγων για τους οποίους αποφάσισαν να μη συνάψουν συμφωνία-πλαisiο, να μην αναθέσουν σύμβαση για την οποία προκηρύχθηκε διαγωνισμός, να αρχίσουν νέα διαδικασία ή να μην θέσουν σε εφαρμογή δυναμικό σύστημα αγορών.

2. Κατόπιν αιτήσεως των ενδιαφερομένων υποψηφίων ή προσφερόντων, οι αναθέτουσες αρχές γνωστοποιούν το συντομότερο δυνατόν και σε κάθε περίπτωση εντός 15 ημερών από την παραλαβή γραπτής αίτησης:

⁴⁴ Η Οδηγία 2014/24/ΕΕ⁴⁴: του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 26ης Φεβρουαρίου 2014 σχετικά με τις δημόσιες συμβάσεις (προμηθειών, υπηρεσιών και έργων) (εφεξής Οδηγία) αποτελεί το παράγωγο δίκαιο της ΕΕ για τις δημόσιες συμβάσεις. Βλ. αντίστοιχους κανόνες στο πλαίσιο της Οδηγίας 2014/25 (Βλ. άρθρο 36 Αρχές που διέπουν τις διαδικασίες σύναψης συμβάσεων, 39 Εχεμύθεια, Άρθρο 40 Κανόνες που εφαρμόζονται στις επικοινωνίες, Άρθρο 70 Γνωστοποιήσεις συναφθεισών συμβάσεων και άρθρο 75 Ενημέρωση των αιτούντων προεπιλογή, των υποψηφίων και των προσφερόντων).

α) σε τυχόν απορριφθέντες υποψηφίους, τους λόγους για την απόρριψη της αίτησης συμμετοχής τους·

β) σε τυχόν απορριφθέντες προσφέροντες, τους λόγους για την απόρριψη της προσφοράς τους· στις δε περιπτώσεις που αναφέρονται στο άρθρο 42 παράγραφοι 5 και 6, αιτιολογούν επίσης την απόφασή τους περί μη ισοδυναμίας ή περί μη εκπλήρωσης των απαιτήσεων επίδοσης ή λειτουργίας από τα έργα, τα αγαθά ή οι υπηρεσίες·

γ) σε προσφέροντες που έχουν υποβάλει παραδεκτή προσφορά, τα χαρακτηριστικά και τα σχετικά πλεονεκτήματα της επιλεγείσας προσφοράς, καθώς και την επωνυμία του αναδόχου ή των συμβαλλομένων μερών της συμφωνίας-πλαisiού·

δ) σε προσφέροντες που έχουν υποβάλει παραδεκτή προσφορά, τη διεξαγωγή και την πρόοδο των διαπραγματεύσεων και του διαλόγου με τους προσφέροντες.

3. Οι αναθέτουσες αρχές δύνανται να αποφασίζουν να μη γνωστοποιήσουν ορισμένες πληροφορίες που αναφέρονται στις παραγράφους 1 και 2 σχετικά με την ανάθεση των συμβάσεων, τη σύναψη συμφωνιών-πλαisiών ή την αποδοχή σε ένα σύστημα δυναμικών αγορών εάν η γνωστοποίηση των εν λόγω πληροφοριών μπορεί να εμποδίσει την εφαρμογή των νόμων, να είναι αντίθετη, καθ' οιονδήποτε άλλο τρόπο, προς το δημόσιο συμφέρον ή να βλάψει τα νόμιμα εμπορικά συμφέροντα ενός συγκεκριμένου οικονομικού φορέα δημόσιου ή ιδιωτικού ή τις συνθήκες θεμιτού ανταγωνισμού μεταξύ οικονομικών φορέων.»

Ειδικότερα άρθρα της Οδηγίας που αφορούν σε ειδικές διαδικασίες όπως η ανταγωνιστική διαδικασία με διαπραγμάτευση, ο ανταγωνιστικός διάλογος ή η σύμπραξη καινοτομίας προβλέπουν επίσης ότι «Σύμφωνα με το άρθρο 21, οι αναθέτουσες αρχές δεν αποκαλύπτουν στους λοιπούς συμμετέχοντες εμπιστευτικές πληροφορίες που έχουν διαβιβαστεί από υποψήφιο ή προσφέροντα που συμμετέχει στις διαπραγματεύσεις, χωρίς τη συναίνεσή του. Η εν λόγω συναίνεση δεν λαμβάνει τη μορφή γενικής παραίτησης, αλλά παρέχεται σχετικά με την προτιθέμενη γνωστοποίηση ειδικών πληροφοριών»⁴⁵. Όσον αφορά τη σύμπραξη καινοτομίας, η Οδηγία προβλέπει ότι «στα έγγραφα της προμήθειας, η αναθέτουσα αρχή ορίζει τις ρυθμίσεις που εφαρμόζονται στα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας»⁴⁶.

Αναφορικά με την εμπιστευτικότητα στο πλαίσιο των δημοσίων συμβάσεων, η Οδηγία διευκρινίζει ότι «οι διατάξεις σχετικά με την προστασία εμπιστευτικών πληροφοριών ουδόλως εμποδίζουν την κοινοποίηση μη εμπιστευτικών τμημάτων συνημμένων συμβάσεων, συμπεριλαμβανομένων τυχόν επακόλουθων αλλαγών»⁴⁷.

2. Η Οδηγία 2016/943/ΕΕ⁴⁸

Κατά την αιτιολογική σκέψη 18:

«Επιπλέον, η απόκτηση, η χρήση ή η αποκάλυψη εμπορικών απορρήτων όταν επιβάλλεται ή επιτρέπεται από το νόμο, θα πρέπει να θεωρείται νόμιμη για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας. [...] Ειδικότερα, η παρούσα οδηγία δεν θα πρέπει να απαλλάσσει τις δημόσιες αρχές από τις υποχρεώσεις εμπιστευτικότητας τις οποίες υπέχουν ως προς τις πληροφορίες τις οποίες διαβιβάζουν κάτοχοι εμπορικών απορρήτων, ανεξαρτήτως του εάν οι υποχρεώσεις αυτές επιβάλλονται από το ενωσιακό ή το εθνικό δίκαιο. Μια τέτοια υποχρέωση εμπιστευτικότητας περιλαμβάνει και τις υποχρεώσεις εμπιστευτικότητας των πληροφοριών που διαβιβάζονται στην αναθέτουσα αρχή στο πλαίσιο ανάθεσης συμβάσεων, όπως προβλέπονται, για παράδειγμα [...] [στην οδηγία] 2014/24/ΕΕ [...]».

⁴⁵ βλ. άρθρο 29 παρ. 5 για την Ανταγωνιστική διαδικασία με διαπραγμάτευση, άρθρο 30 παρ. 3 για τον Ανταγωνιστικό διάλογο, άρθρο 31 παρ. 4 για τη Σύμπραξη Καινοτομίας.

⁴⁶ Βλ. παρ. 6 του άρθρου 31.

⁴⁷ Αιτιολογική Σκέψη 51 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ.

⁴⁸ Οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 8ης Ιουνίου 2016, περί προστασίας της τεχνολογίας και των επιχειρηματικών πληροφοριών που δεν έχουν αποκαλυφθεί (εμπορικό απόρρητο) από την παράνομη απόκτηση, χρήση και αποκάλυψή τους (ΕΕ 2016, L 157, σ. 1).

Το άρθρο 1 («Αντικείμενο και πεδίο εφαρμογής») ορίζει τα εξής:

«[...]

2. Η παρούσα οδηγία δεν θίγει:

[...]

γ) την εφαρμογή των ενωσιακών ή εθνικών κανόνων που απαιτούν ή επιτρέπουν στα όργανα και τους οργανισμούς της Ένωσης ή τις εθνικές δημόσιες αρχές να αποκαλύπτουν πληροφορίες που υποβάλλονται από τις επιχειρήσεις, τις οποίες τα ανωτέρω όργανα, οργανισμοί ή αρχές κατέχουν σύμφωνα με, και σε συμμόρφωση με, τις υποχρεώσεις και τα προνόμια που προβλέπονται στο ενωσιακό ή το εθνικό δίκαιο·

[...]».

Το άρθρο 2 («Ορισμοί») έχει ως εξής:

«Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, ισχύουν οι ακόλουθοι ορισμοί:

1) ως “εμπορικό απόρρητο” νοούνται οι πληροφορίες οι οποίες πληρούν όλες τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

α) είναι απόρρητες, υπό την έννοια ότι, είτε ως σύνολο είτε από την άποψη του ακριβούς περιεχομένου και της διάταξης των συνιστωσών τους, δεν είναι ευρέως γνωστές σε πρόσωπα ανήκοντα στους κύκλους που ασχολούνται συνήθως με αυτό το είδος πληροφοριών ούτε άμεσα προσβάσιμες στα πρόσωπα αυτά·

β) έχουν εμπορική αξία απορρέουσα από τον απόρρητο χαρακτήρα τους·

γ) το πρόσωπο που έχει αποκτήσει νομίμως τον έλεγχο επί των εν λόγω πληροφοριών έχει καταβάλει εύλογες προσπάθειες, λαμβανομένων υπόψη των περιστάσεων, για την προστασία του απόρρητου χαρακτήρα τους·

[...]».

10. Το άρθρο 3 («Νόμιμη απόκτηση, χρήση και αποκάλυψη εμπορικών απορρήτων») ορίζει τα εξής:

«[...]

1. Η απόκτηση, χρήση ή αποκάλυψη εμπορικού απορρήτου θεωρείται νόμιμη αν επιβάλλεται ή επιτρέπεται από το ενωσιακό ή το εθνικό δίκαιο.»

II. Η ΕΘΝΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

A. Ο ν. 4412/2016

Το **άρθρο 18** του ν. 4412/2016 (το οποίο υιοθετεί το ταυτόσημο άρθρο της Οδηγίας) με τίτλο «Αρχές εφαρμοζόμενες στις διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων», προβλέπει: «1. Οι αναθέτουσες αρχές αντιμετωπίζουν τους οικονομικούς φορείς ισότιμα και χωρίς διακρίσεις και ενεργούν με διαφάνεια, τηρώντας την αρχή της αναλογικότητας, της αμοιβαίας αναγνώρισης, της προστασίας του δημόσιου συμφέροντος, της προστασίας των δικαιωμάτων των ιδιωτών, της ελευθερίας του ανταγωνισμού [...]

Το άρθρο 21 του ν. 4412/2016 (το οποίο υιοθετεί το ταυτόσημο άρθρο της Οδηγίας), με τίτλο «Εχεμύθεια», προβλέπει:

«1. Εκτός αν προβλέπεται άλλως στο παρόν Βιβλίο (άρθρα 3 έως 221) ή σε άλλες διατάξεις, ιδίως στο άρθρο 1 του π.δ. 28/2015 (Α' 34) και στο άρθρο 24 του ν. 2121/1993 (Α' 25), και με την επιφύλαξη των υποχρεώσεων σχετικά με τη δημοσιοποίηση των συναπτόμενων συμβάσεων και

την ενημέρωση των υποψηφίων και των προσφερόντων, κατά τα οριζόμενα στα άρθρα 64 και 70, η αναθέτουσα αρχή δεν αποκαλύπτει πληροφορίες που της έχουν διαβιβάσει οικονομικοί φορείς και τις οποίες έχουν χαρακτηρίσει ως εμπιστευτικές, συμπεριλαμβανομένων, ενδεικτικά, των τεχνικών ή εμπορικών απορρήτων και των εμπιστευτικών πτυχών των προσφορών.

2. Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να επιβάλλουν απαιτήσεις στους οικονομικούς φορείς, με σκοπό την προστασία του εμπιστευτικού χαρακτήρα των πληροφοριών, τις οποίες παρέχουν οι αναθέτουσες αρχές καθ' όλη τη διαδικασία σύναψης συμβάσεων. Μπορούν επίσης να απαιτήσουν από τους οικονομικούς φορείς να διασφαλίζουν την τήρηση των απαιτήσεων αυτών από το προσωπικό τους, τους υπεργολάβους τους και κάθε άλλο τρίτο πρόσωπο που χρησιμοποιούν κατά την ανάθεση ή εκτέλεση της σύμβασης.

3. Εφόσον ένας οικονομικός φορέας χαρακτηρίζει πληροφορίες ως εμπιστευτικές, λόγω ύπαρξης τεχνικού ή εμπορικού απορρήτου, στη σχετική δήλωσή του, αναφέρει ρητά όλες τις σχετικές διατάξεις νόμου ή διοικητικές πράξεις που επιβάλλουν την εμπιστευτικότητα της συγκεκριμένης πληροφορίας.

4. Δεν χαρακτηρίζονται ως εμπιστευτικές πληροφορίες σχετικά με τις τιμές μονάδος, τις προσφερόμενες ποσότητες, την οικονομική προσφορά και τα στοιχεία της τεχνικής προσφοράς που χρησιμοποιούνται για την αξιολόγησή της.

5. Το δικαίωμα πρόσβασης στα έγγραφα των προσφορών άλλων οικονομικών φορέων ασκείται, σύμφωνα με τους όρους του άρθρου 1 του άρθρου πρώτου του π.δ. 28/2015 (Α'34).»

Το **άρθρο 22**, με τίτλο «Κανόνες που εφαρμόζονται στις επικοινωνίες», το οποίο υιοθετεί το άρθρο 55 της Οδηγίας, προβλέπει: «...3. Σε κάθε επικοινωνία, ανταλλαγή και αποθήκευση πληροφοριών, οι αναθέτουσες αρχές μεριμνούν για τη διαφύλαξη της ακεραιότητας των δεδομένων και του απορρήτου των προσφορών και των αιτήσεων συμμετοχής. Εξετάζουν το περιεχόμενο των προσφορών και των αιτήσεων συμμετοχής μόνο μετά τη λήξη της προθεσμίας υποβολής τους.»

Το **άρθρο 70**, με τίτλο «Ενημέρωση των υποψηφίων και των προσφερόντων», το οποίο υιοθετεί το άρθρο 55 της Οδηγίας, προβλέπει:

«1. Οι αναθέτουσες αρχές ενημερώνουν, το συντομότερο δυνατόν, όλους τους υποψηφίους και τους προσφέροντες για τις αποφάσεις που ελήφθησαν σχετικά με τη σύναψη συμφωνίας-πλαίσιο, την ανάθεση σύμβασης ή την αποδοχή σε ένα δυναμικό σύστημα αγορών, συμπεριλαμβανομένων των λόγων για τους οποίους αποφάσισαν να μη συνάψουν συμφωνία-πλαίσιο, να μην αναθέσουν σύμβαση για την οποία προκηρύχθηκε διαγωνισμός, να αρχίσουν νέα διαδικασία ή να μην θέσουν σε εφαρμογή ένα δυναμικό σύστημα αγορών.

2. Κατόπιν αιτήσεως των ενδιαφερομένων υποψηφίων ή προσφερόντων, οι αναθέτουσες αρχές γνωστοποιούν το συντομότερο δυνατόν και σε κάθε περίπτωση εντός δεκαπέντε (15) ημερών από την παραλαβή γραπτής αίτησης:

α) σε κάθε απορριφθέντα υποψήφιο, τους λόγους απόρριψης της αίτησης συμμετοχής του,
 β) σε κάθε απορριφθέντα προσφέροντα, τους λόγους απόρριψης της προσφοράς του, στις δε περιπτώσεις που αναφέρονται στις παρ. 5 και 6 του άρθρου 54, περί τεχνικών προδιαγραφών, αιτιολογούν επίσης την απόφασή τους περί μη ισοδυναμίας των λύσεων ή την απόφασή τους ότι τα έργα, τα αγαθά ή οι υπηρεσίες δεν εκπληρώνουν τις απαιτήσεις περί επίδοσης ή λειτουργίας,
 γ) σε κάθε προσφέροντα που έχει υποβάλει παραδεκτή προσφορά, τα χαρακτηριστικά και τα σχετικά πλεονεκτήματα της επιλεγείσας προσφοράς, καθώς και το όνομα του αναδόχου ή των συμβαλλομένων μερών της συμφωνίας-πλαίσιο,

δ) σε κάθε προσφέροντα που έχει υποβάλει παραδεκτή προσφορά, τη διεξαγωγή και την πρόοδο των διαπραγματεύσεων και του διαλόγου με τους προσφέροντες.

3. Οι αναθέτουσες αρχές δύνανται να αποφασίζουν να μη γνωστοποιήσουν ορισμένες πληροφορίες που αναφέρονται στις παρ. 1 και 2 σχετικά με την ανάθεση των συμβάσεων, τη σύναψη συμφωνιών-πλαίσιο ή την αποδοχή σε ένα δυναμικό σύστημα αγορών, εάν η γνωστοποίηση των εν λόγω πληροφοριών μπορεί να εμποδίσει την εφαρμογή των νόμων, να είναι αντίθετη, καθ' οιονδήποτε άλλο τρόπο, προς το δημόσιο συμφέρον ή να βλάψει τα νόμιμα εμπορικά συμφέροντα ενός συγκεκριμένου οικονομικού φορέα δημόσιου ή ιδιωτικού ή τις συνθήκες θεμιτού ανταγωνισμού μεταξύ οικονομικών φορέων.[...]

Το **άρθρο 91**, με τίτλο «Λόγοι απόρριψης προσφορών», προβλέπει:

«1. Η αναθέτουσα αρχή με βάση τα αποτελέσματα του ελέγχου και της αξιολόγησης των προσφορών, απορρίπτει, σε κάθε περίπτωση, προσφορά:

α) Η οποία αποκλίνει από τα άρθρα 92 έως 100, και 102 έως 104 ή υποβλήθηκε κατά παράβαση των απαράβατων όρων περί σύνταξης και υποβολής της προσφοράς, όπως οι όροι αυτοί ορίζονται στα έγγραφα της σύμβασης.

β) Η οποία περιέχει ατέλειες, ελλείψεις, ασάφειες ή σφάλματα, εφόσον αυτά δεν επιδέχονται συμπλήρωση ή διόρθωση ή, εφόσον επιδέχονται συμπλήρωση ή διόρθωση, δεν έχουν αποκατασταθεί κατά την αποσαφήνιση και τη συμπλήρωση της, σύμφωνα με το άρθρο 102.

γ) Για την οποία ο προσφέρων δεν έχει παράσχει τις απαιτούμενες εξηγήσεις, εντός της προκαθορισμένης προθεσμίας ή η εξήγηση δεν είναι αποδεκτή από την αναθέτουσα αρχή, σύμφωνα με το άρθρο 102. [...]

Το Βιβλίο IV - Έννομη προστασία κατά τη σύναψη δημοσίων συμβάσεων, προβλέπει τους κανόνες περί της έννομης προστασίας που παρέχεται στις διαφορές που προκύπτουν κατά τη διαδικασία ανάθεσης και τροποποίησης συμβάσεων του νόμου⁴⁹, με εκτιμώμενη αξία ανώτερη των ορίων των άρθρων 118 και 328 περί απευθείας ανάθεσης, και των εξήντα χιλιάδων (60.000) ευρώ για τις συμβάσεις ενεργειών τεχνικής βοήθειας των άρθρων 119 και 329. Κάθε ενδιαφερόμενος, ο οποίος έχει ή είχε συμφέρον να του ανατεθεί σύμβαση των περιπτώσεων α' και β' της παραγράφου 2 του άρθρου 1 και έχει υποστεί ή ενδέχεται να υποστεί ζημία από εκτελεστή πράξη ή παράλειψη της αναθέτουσας αρχής κατά παράβαση της ευρωπαϊκής ή εσωτερικής νομοθεσίας, έχει δικαίωμα να προσφύγει στην Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ., σύμφωνα με τα ειδικότερα οριζόμενα στο άρθρο 360 και να ζητήσει προσωρινή προστασία, σύμφωνα με το άρθρο 366, ακύρωση παράνομης πράξης ή παράλειψης της αναθέτουσας αρχής, σύμφωνα με το άρθρο 367 ή ακύρωση σύμβασης η οποία έχει συναφθεί παράνομα, σύμφωνα με το άρθρο 368^{50 51}.

Β. Το άρθρο 1 «Πρόσβαση σε έγγραφα» του π.δ. 28/2015 (Α' 34) (βλ. Άρθρο 5 ΚΔΔ), προβλέπει:

1. Κάθε ενδιαφερόμενος έχει το δικαίωμα, ύστερα από γραπτή αίτησή του, να λαμβάνει γνώση των διοικητικών εγγράφων. Ως διοικητικά έγγραφα νοούνται όσα συντάσσονται από τις δημόσιες υπηρεσίες, όπως εκθέσεις, μελέτες, πρακτικά, στατιστικά στοιχεία, εγκύκλιες οδηγίες, απαντήσεις της Διοίκησης, γνωμοδοτήσεις και αποφάσεις.

⁴⁹ Ενσωμάτωση της Οδηγίας 89/665/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 21ης Ιουνίου 1989 και της 92/13/ΕΚ του Συμβουλίου της 25ης Φεβρουαρίου 1992, όπως τροποποιήθηκαν με την Οδηγία 2007/66/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 11ης Δεκεμβρίου 2007 και τα άρθρα 46 και 47 της Οδηγίας 2014/23/ΕΕ.

⁵⁰ Βλ. άρθρο 345 και 346, καθώς και 360 επ. του ν. 4412/2016.

⁵¹ Βλ. άρθρα 372 επ. για τη δικαστική προστασία που προηγείται της σύναψης σύμβασης.

2. Όποιος έχει ειδικό έννομο συμφέρον δικαιούται, ύστερα από γραπτή αίτησή του, να λαμβάνει γνώση των ιδιωτικών εγγράφων που φυλάσσονται στις δημόσιες υπηρεσίες και είναι σχετικά με υπόθεσή του η οποία εκκρεμεί σε αυτές ή έχει διεκπεραιωθεί από αυτές.

3. Το κατά τις προηγούμενες παραγράφους δικαίωμα δεν υφίσταται στις περιπτώσεις που το έγγραφο αφορά την ιδιωτική ή οικογενειακή ζωή τρίτου, ή αν παραβλάπτεται απόρρητο το οποίο προβλέπεται από ειδικές διατάξεις. Η αρμόδια διοικητική αρχή μπορεί να αρνηθεί την ικανοποίηση του δικαιώματος τούτου αν το έγγραφο αναφέρεται στις συζητήσεις του Υπουργικού Συμβουλίου, ή αν η ικανοποίηση του δικαιώματος αυτού είναι δυνατόν να δυσχεράνει ουσιωδώς την έρευνα δικαστικών, διοικητικών, αστυνομικών ή στρατιωτικών αρχών σχετικώς με την τέλεση εγκλήματος ή διοικητικής παράβασης.

4. Το δικαίωμα των παραγράφων 1 και 2 ασκείται:

α) με μελέτη του εγγράφου στο κατάστημα της υπηρεσίας ή

β) με χορήγηση αντιγράφου, εκτός αν η αναπαραγωγή τούτου μπορεί να βλάψει το πρωτότυπο. Η σχετική δαπάνη αναπαραγωγής βαρύνει τον αιτούντα, εκτός αν ο νόμος ορίζει διαφορετικά. Αν πρόκειται για πληροφορίες ιατρικού χαρακτήρα, αυτές γνωστοποιούνται στον αιτούντα με τη βοήθεια γιατρού, ο οποίος ορίζεται για τον σκοπό αυτόν.

5. Η άσκηση του κατά τις παραγράφους 1 και 2 δικαιώματος γίνεται με την επιφύλαξη της ύπαρξης τυχόν δικαιωμάτων πνευματικής ή βιομηχανικής ιδιοκτησίας. 6. Η χρονική προθεσμία για τη χορήγηση εγγράφων κατά τις παραγράφους 1 και 2 ή την αιτιολογημένη απόρριψη της σχετικής αίτησης του πολίτη είναι είκοσι ημέρες.

Γ. Το Άρθρο 24 «Αναπαραγωγή για σκοπούς δικαστικούς ή διοικητικούς» του ν. 2121/1993 (Α' 25) προβλέπει ότι «επιτρέπεται, χωρίς την άδεια του δημιουργού και χωρίς αμοιβή, η αναπαραγωγή έργου για να χρησιμοποιηθεί σε δικαστική ή διοικητική διαδικασία, στο μέτρο που δικαιολογείται από τον επιδιωκόμενο σκοπό».

Δ. Η με αρ. πρωτ. 64233/08.06.2021 Κ.Υ.Α. με θέμα «Ρυθμίσεις τεχνικών ζητημάτων που αφορούν την ανάθεση των Δημοσίων Συμβάσεων Προμηθειών και Υπηρεσιών με χρήση των επιμέρους εργαλείων και διαδικασιών του Εθνικού Συστήματος Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων (ΕΣΗΔΗΣ)» (Β'2453/ 09.06.2021) περιλαμβάνει διατάξεις σχετικά με τη διαχείριση των εμπιστευτικών πληροφοριών. Συγκεκριμένα:

- το άρθρο 7 «Διαφύλαξη εμπιστευτικότητας» ρυθμίζει τα θέματα ασφαλείας και προστασίας των προσωπικών δεδομένων

- το άρθρο 13 «Ηλεκτρονική Υποβολή Προσφορών», παρ. 1.2.4. και το άρθρο 14 «Ηλεκτρονική Υποβολή Αίτησης Συμμετοχής», παρ. 1.2.3 προβλέπουν ότι «από τον οικονομικό φορέα σημαίνονται, με χρήση σχετικής λειτουργικότητας του Υποσυστήματος τα στοιχεία εκείνα της προσφοράς του που έχουν εμπιστευτικό χαρακτήρα, σύμφωνα με τα οριζόμενα στα άρθρα 21 και 257 του ν. 4412/2016. Εφόσον ένας οικονομικός φορέας χαρακτηρίζει πληροφορίες ως εμπιστευτικές λόγω ύπαρξης τεχνικού ή εμπορικού απορρήτου, στη σχετική δήλωσή του, αναφέρει ρητά όλες τις σχετικές διατάξεις νόμου ή διοικητικές πράξεις που επιβάλλουν την εμπιστευτικότητα της συγκεκριμένης πληροφορίας. Δεν χαρακτηρίζονται ως εμπιστευτικές πληροφορίες σχετικά με τις τιμές μονάδας τις προσφερόμενες ποσότητες την οικονομική προσφορά και τα στοιχεία της τεχνικής προσφοράς που χρησιμοποιούνται για την αξιολόγησή της».

- το άρθρο 16 «Ηλεκτρονική Αποσφράγιση και Αξιολόγηση Προσφορών και Αιτήσεων Συμμετοχής» προβλέπει ότι:

-παρ. 3.2. εδ. ε «πιστοποιημένοι χρήστες του φορέα διενέργειας της ηλεκτρονικής διαδικασίας μέσω του Υποσυστήματος [...] παρέχουν πρόσβαση στους συμμετέχοντες οικονομικούς φορείς στα στοιχεία των προσφορών ή των αιτήσεων συμμετοχής των λοιπών συμμετεχόντων οικονομικών φορέων, ανάλογα με την κατά περίπτωση ακολουθούμενη διαδικασία και σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 100 του ν. 4412/2016».

-παρ. 3.3 εδ. β «πιστοποιημένοι χρήστες των οικονομικών φορέων μέσω του Υποσυστήματος [...], β) λαμβάνουν γνώση των λοιπών συμμετεχόντων, των προσφορών τους ή των αιτήσεων συμμετοχής, των υποβληθέντων στοιχείων και δικαιολογητικών αυτών και των παρεχόμενων από αυτούς διευκρινίσεων, σύμφωνα με την κατά περίπτωση ακολουθούμενη διαδικασία και τα οριζόμενα στο άρθρο 100 του ν. 4412/2016, με την επιφύλαξη των στοιχείων αυτών που έχουν εμπιστευτικό χαρακτήρα σύμφωνα με τα οριζόμενα στα άρθρα 21 και 257 του ν. 4412/2016».

Ε. Η με αρ. πρωτ. 166278/30/6/2021 Κ.Υ.Α. με θέμα «Ρυθμίσεις τεχνικών ζητημάτων που αφορούν στην ανάθεση των Δημοσίων Συμβάσεων έργων, μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών με χρήση των επιμέρους εργαλείων και διαδικασιών του Εθνικού Συστήματος Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων (ΕΣΗΔΗΣ)» (Β' 2813/30.06.2021) περιλαμβάνει αντίστοιχες διατάξεις σχετικά με τη διαχείριση των εμπιστευτικών πληροφοριών. (βλ. άρθρο 6 «Διαφύλαξη Εμπιστευτικότητας» ρυθμίζει τα θέματα ασφαλείας και προστασίας των προσωπικών δεδομένων, άρθρο 12 «Ηλεκτρονική Υποβολή Προσφορών/Αιτήσεων συμμετοχής», παρ. 1.2, άρθρο 13 «Ηλεκτρονική Αποσφράγιση - Αξιολόγηση» παρ. 3 εδ. γ iv και ε).

III. ΣΥΝΑΦΕΙΣ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ (ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΑΠΟΡΡΗΤΟ ΚΑΙ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ)

Σε συνάφεια με την εμπιστευτικότητα πληροφοριών που παρέχονται στην αναθέτουσα αρχή από τους προσφέροντες κατά τη διάρκεια διαγωνιστικής διαδικασίας, αναφέρεται ιδίως η Οδηγία (ΕΕ) 2016/943 για την προστασία της τεχνογνωσίας και των επιχειρηματικών πληροφοριών που δεν έχουν αποκαλυφθεί (εμπορικό απόρρητο) από την παράνομη απόκτηση, χρήση και αποκάλυψή τους, ο Κανονισμός (ΕΕ) 2016/679 για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών, και το νομικό πλαίσιο για τα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας.

Η επιφύλαξη της παρ. 1 του άρθρου 21 της Οδηγίας 2014/24 «εκτός αν προβλέπεται άλλως στην παρούσα οδηγία ή στο εθνικό δίκαιο στο οποίο υπόκειται η αναθέτουσα αρχή» παρέχει στα κράτη μέλη διακριτική ευχέρεια να προβαίνουν σε στάθμιση της εμπιστευτικότητας, όπως αυτή προστατεύεται κατά την ως άνω διάταξη, με τους κανόνες του εθνικού δικαίου που επιδιώκουν άλλα νόμιμα συμφέροντα. Ειδικότερα:

Α) Η εναρμόνιση της ελληνικής νομοθεσίας με την Οδηγία (ΕΕ) 2016/943 έγινε με το ν. 4605/2019 (Α' 52/01.04.2019). Ο ν. 4605/2019 εισάγει έντεκα νέα άρθρα (22Α, 22Β, 22Γ, 22Δ, 22Ε, 22ΣΤ, 22Ζ, 22Η, 22Θ, 22Ι και 22Κ) στον ν. 1733/1987, μεταφέροντας δεκαέξι άρθρα της Οδηγίας.

Το άρθρο 22^Α (άρθρα 1 και 2 της Οδηγίας 2016/943) Πεδίο Εφαρμογής - Ορισμοί του ν. 1733/1987 (Α' 171) προβλέπει ότι:

« 1. Οι διατάξεις των άρθρων 22Α-22Κ του παρόντος εφαρμόζονται στις τεχνογνωσίες και στις επιχειρηματικές πληροφορίες που δεν έχουν αποκαλυφθεί (εμπορικά απόρρητα) και οι οποίες παράγουν έννομα αποτελέσματα στο έδαφος της Ελληνικής Επικράτειας.

2. Οι διατάξεις των άρθρων 22Α-22Κ του παρόντος δεν θίγουν:

α) την άσκηση του δικαιώματος στην ελευθερία της έκφρασης και της πληροφόρησης, όπως κατοχυρώνεται στο Σύνταγμα και στον Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, συμπεριλαμβανομένου του σεβασμού της ελευθερίας και της πολυφωνίας των μέσων μαζικής ενημέρωσης,

β) την εφαρμογή των ενωσιακών ή εθνικών κανόνων που επιβάλλουν στους κατόχους εμπορικού απορρήτου να αποκαλύπτουν, για λόγους δημόσιου συμφέροντος, πληροφορίες, συμπεριλαμβανομένων εμπορικών απορρήτων, στο κοινό ή σε διοικητικές ή δικαστικές αρχές στο πλαίσιο της εκτέλεσης των καθηκόντων των αρχών αυτών,

γ) την εφαρμογή των ενωσιακών ή εθνικών κανόνων που επιβάλλουν ή επιτρέπουν στα όργανα και τους οργανισμούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή τις εθνικές δημόσιες αρχές να αποκαλύπτουν πληροφορίες που υποβάλλονται από τις επιχειρήσεις, τις οποίες τα ανωτέρω όργανα, οργανισμοί ή αρχές κατέχουν σύμφωνα με, και σε συμμόρφωση με, τις υποχρεώσεις και τα προνόμια που προβλέπονται στο ενωσιακό ή εθνικό δίκαιο,

δ) την αυτονομία των κοινωνικών εταίρων και το δικαίωμά τους να συνάπτουν συλλογικές συμβάσεις, σύμφωνα με το ενωσιακό και εθνικό δίκαιο και την αντίστοιχη πρακτική.

[...]

4. Για τους σκοπούς του παρόντος, ισχύουν οι εξής ορισμοί: α) ως «εμπορικό απόρρητο» νοούνται οι πληροφορίες οι οποίες πληρούν σωρευτικά τις εξής προϋποθέσεις:

αα) είναι απόρρητες, με την έννοια ότι, είτε ως σύνολο είτε από την άποψη του ακριβούς περιεχομένου και της διάταξης των συνιστωσών τους, δεν είναι ευρέως γνωστές σε πρόσωπα που ανήκουν στους κύκλους που ασχολούνται συνήθως με αυτό το είδος πληροφοριών ούτε άμεσα προσβάσιμες στα πρόσωπα αυτά,

ββ) έχουν εμπορική αξία που απορρέει από τον απόρρητο χαρακτήρα τους,

γγ) το πρόσωπο, που έχει αποκτήσει νόμιμα τον έλεγχο επί των εν λόγω πληροφοριών, έχει καταβάλει εύλογες προσπάθειες, λαμβανομένων υπόψη των περιστάσεων, για την προστασία του απόρρητου χαρακτήρα τους,

β) ως «κάτοχος εμπορικού απορρήτου» νοείται κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που ελέγχει νόμιμα ένα εμπορικό απόρρητο,

γ) ως «παραβάτης» νοείται κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που παράνομα έχει αποκτήσει, χρησιμοποιήσει ή αποκαλύψει εμπορικό απόρρητο,

δ) ως «παράνομα εμπορεύματα» νοούνται τα εμπορεύματα των οποίων το σχέδιο, τα χαρακτηριστικά, η λειτουργία, η διαδικασία παραγωγής ή η εμπορία αποκτούν σημαντικό πλεονέκτημα από την παράνομη απόκτηση, χρήση ή αποκάλυψη εμπορικών απορρήτων.»

Β) Το νομικό πλαίσιο για τη διαχείριση δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας (ΔΔΙ) κατά τη διαδικασία σύναψης δημοσίων συμβάσεων:

Η νομοθεσία της ΕΕ για τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας συναποτελείται από ένα σύνολο 13 οδηγιών και 2 κανονισμών, μέσω των οποίων εναρμονίζονται βασικά δικαιώματα για τους δημιουργούς, τους ερμηνευτές, τους παραγωγούς και τους ραδιοτηλεοπτικούς φορείς⁵². Τα άρθρα 2 έως 4 της οδηγίας 2001/29/ΕΚ⁵³, υποχρεώνουν, ειδικότερα, τα κράτη μέλη να εγγυώνται στους δημιουργούς το αποκλειστικό δικαίωμα να επιτρέπουν ή να απαγορεύουν την αναπαραγωγή των έργων τους (άρθρο 2, στοιχείο α'), να επιτρέπουν ή να απαγορεύουν κάθε παρουσίαση στο κοινό των έργων τους (άρθρο 3, παράγραφος 1) και να επιτρέπουν ή να απαγορεύουν τη διανομή των έργων τους (άρθρο 4, παράγραφος 1).

Σημειώνεται ότι, η ελληνική νομοθεσία για τα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας περιλαμβάνεται στον ν. 2121/1993 (Α' 25) όπως τροποποιήθηκε και ισχύει⁵⁴, τον ν. 4481/2017 (Α' 100) - Ενσωμάτωση των Οδηγιών (ΕΕ) 2019/789, (ΕΕ) 2019/790 και 2006/115/ΕΚ, και τον ν. 3524/2007 Εναρμόνιση της ελληνικής νομοθεσίας προς τις Οδηγίες 2001/84/ΕΚ και 2004/48/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27ης Σεπτεμβρίου 2001 και 29ης Απριλίου 2004 σχετικά με το δικαίωμα παρακολούθησης υπέρ του δημιουργού ενός πρωτοτύπου έργου τέχνης και την επιβολή των δικαιωμάτων της διανοητικής ιδιοκτησίας αντίστοιχα και άλλες διατάξεις (Α' 15), και τον ν. 4996/2022 (Α' 218) - Ενσωμάτωση των Οδηγιών (ΕΕ) 2019/789, (ΕΕ) 2019/790 και 2006/115/ΕΚ.

Γ) Ο ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΕ) 2016/679⁵⁵:

Σκοπός του Κανονισμού είναι:

- η θέσπιση κανόνων που αφορούν την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και κανόνων που αφορούν την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.
- η προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων και των ελευθεριών των φυσικών προσώπων και ειδικότερα του δικαιώματός τους στην προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.
- η διασφάλιση της ελεύθερης κυκλοφορίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα εντός της Ένωσης, η οποία δεν περιορίζεται ούτε απαγορεύεται για λόγους που σχετίζονται με την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

Οι βασικές ρυθμίσεις του Κανονισμού είναι αφενός η διάκριση ανάμεσα στη νόμιμη και μη νόμιμη επεξεργασία (δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα) (βλ. άρθρο 6) κι αφετέρου τα δικαιώματα του υποκειμένου των δεδομένων.

Αναφορικά με τη νομιμότητα της επεξεργασίας, επισημαίνεται ότι σύμφωνα με το ανωτέρω άρθρο η επεξεργασία είναι σύννομη εφόσον *«1...(ε) η επεξεργασία είναι απαραίτητη για την εκπλήρωση καθήκοντος που εκτελείται προς το δημόσιο συμφέρον ή κατά την άσκηση δημόσιας εξουσίας που έχει ανατεθεί στον υπεύθυνο επεξεργασίας. [...]*

⁵² Βλ. <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/eu-copyright-legislation>.

⁵³ Οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Μαΐου 2001, για την εναρμόνιση ορισμένων πτυχών του δικαιώματος του δημιουργού και συγγενικών δικαιωμάτων στην κοινωνία της πληροφορίας (ΕΕ 2001, L 167, σ. 10, και διορθωτικό ΕΕ 2008, L 314, σ. 16).

⁵⁴ Βλ. τροποποιήσεις με το ν. 5043/2023 (Α' 91), το ν. 4481/2017 και το ν. 4996/2022.

⁵⁵ Κανονισμός (ΕΕ) 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Απριλίου 2016, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών και την κατάργηση της οδηγίας 95/46/ΕΚ (Γενικός Κανονισμός για την Προστασία Δεδομένων) ΕΕ L 119 της 4.5.2016.

3. Η βάση για την επεξεργασία που αναφέρεται στην παράγραφο 1 στοιχεία γ) και ε) ορίζεται σύμφωνα με: α) το δίκαιο της Ένωσης, ή β) το δίκαιο του κράτους μέλος στο οποίο υπόκειται ο υπεύθυνος επεξεργασίας.

Ο σκοπός της επεξεργασίας καθορίζεται στην εν λόγω νομική βάση ή, όσον αφορά την επεξεργασία που αναφέρεται στην παράγραφο 1 στοιχείο ε), είναι η αναγκαιότητα της επεξεργασίας για την εκπλήρωση καθήκοντος που εκτελείται προς το δημόσιο συμφέρον ή κατά την άσκηση δημόσιας εξουσίας που έχει ανατεθεί στον υπεύθυνο επεξεργασίας. Η εν λόγω νομική βάση μπορεί να περιλαμβάνει ειδικές διατάξεις για την προσαρμογή της εφαρμογής των κανόνων του παρόντος κανονισμού, μεταξύ άλλων: τις γενικές προϋποθέσεις που διέπουν τη σύννομη επεξεργασία από τον υπεύθυνο επεξεργασίας· τα είδη των δεδομένων που υποβάλλονται σε επεξεργασία· τα οικεία υποκείμενα των δεδομένων· τις οντότητες στις οποίες μπορούν να κοινοποιούνται τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα και τους σκοπούς αυτής της κοινοποίησης· τον περιορισμό του σκοπού· τις περιόδους αποθήκευσης· και τις πράξεις επεξεργασίας και τις διαδικασίες επεξεργασίας, συμπεριλαμβανομένων των μέτρων για τη διασφάλιση σύννομης και θεμιτής επεξεργασίας...».

Εσωτερική Διανομή :

1. Γραφείο Προέδρου
2. Γενικός Δ/ντης
3. Δ/νση Μελετών και Γνωμοδοτήσεων
4. Δ/νση Συντονισμού
5. Δ/νση Ελέγχου
6. Δ/νση Εθνικής Βάσης Δεδομένων Δημοσίων Συμβάσεων και Ηλεκτρονικής Υποστήριξης
7. Διεύθυνση Διοικητικών και Οικονομικών Υπηρεσιών
8. Διεύθυνση Διοικητικής και Οικονομικής Υποστήριξης
9. Αυτοτελές Γραφείο Θεσσαλονίκης

ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΠΟΔΕΚΤΩΝ

1. Προεδρία της Δημοκρατίας

2. Βουλή των Ελλήνων

3. Όλα τα Υπουργεία / Γενικές-Ειδικές Γραμματείες

(Γραφεία κ. Υπουργών, Αναπληρωτών Υπουργών, Υφυπουργών, Δ/νσεις Νομοθετικού έργου, Τμήματα Προμηθειών, προς περαιτέρω ενημέρωση και εποπτειο-μένων φορέων)

4. Υπουργείο Οικονομικών:

Γραφείο Υπουργού κ. Κ. Χατζηδάκη (ministeroffice@minfin.gr)

5. Υπουργείο Εξωτερικών:

Γραφείο Υπουργού κ. Γ. Γεραπετρίτη (grypex@mfa.gr)

6. Υπουργείο Εθνικής Άμυνας:

Γραφείο Υπουργού κ. Ν. Δένδια (minister.secretary@mod.mil.gr)

7. Υπουργείο Εσωτερικών:

Γραφείο Υπουργού κας Ν. Κεραμέως κ. Μ. Βορίδη (ypourgos@ypes.gr)

8. Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού:

Γραφείο Υπουργού κ. Κ. Πιερρακάκη (minister@minedu.gov.gr)

(προς περαιτέρω κοινοποίηση και στα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα: Πανεπιστήμια, Πολυτεχνεία, Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα και Ανώτατη Σχολή Παιδαγωγικής και Τεχνολογικής Εκπαίδευσης)

9. Υπουργείο Υγείας:

Γραφείο Υπουργού κ. Μ. Χρυσοχοϊδη (minister@moh.gov.gr)

10. Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών:

Γραφείο Υπουργού κ. Χρ. Σταϊκούρα (gram-ypourgou@yme.gov.gr)

11. Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας:

Γραφείο Υπουργού κ. Θ. Σκυλακάκη (secmin@ypen.gr)

12. Υπουργείο Ανάπτυξης:

Γραφείο Υπουργού κ. Κ. Σκρέκα (minister.sec@mnec.gr)

13. Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης:

Γραφείο Υπουργού κ. Α. Γεωργιάδη (ypourgos_erg@yeka.gr)

14. Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη:

Γραφείο Υπουργού κ. Ι. Οικονόμου (minister@citizen-protection.gov.gr)

15. Υπουργείο Δικαιοσύνης:

Γραφείο Υπουργού κ. Γ. Φλωρίδη (grammateia@justice.gov.gr)

16. Υπουργείο Πολιτισμού:

Γραφείο Υπουργού κας Στ. Μενδώνη (minoff@culture.gr)

(προς περαιτέρω κοινοποίηση στις Εφορείες Αρχαιοτήτων)

- 17. Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου:**
Γραφείο Υπουργού κ. Δ. Καιρίδη (minister@migration.gov.gr)
- 18. Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας:**
Γραφείο Υπουργού κας Σ. Ζαχαράκη (info@sofiazacharaki.gr)
- 19. Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων:**
Γραφείο Υπουργού κ. Ε. Αυγενάκη (minister-mailbox@hq.minagric.gr)
- 20. Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής:**
Γραφείο Υπουργού κ. Μ. Βαρβιτσιώτη (minister@yna.gov.gr & minister.office@yna.gov.gr)
- 21. Υπουργείο Τουρισμού:**
Γραφείο Υπουργού κας Ο. Κεφαλογιάννη (minister@mintour.gr)
- 22. Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης:**
Γραφείο Υπουργού κ. Δ. Παπαστεργίου (sec@mindigital.gr)
- 23. Υπουργείο Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας:**
Γραφείο Υπουργού κ. Β. Κικίλια (minister@civilprotection.gr)
- 24. Υπουργό Επικρατείας κ. Μ. Βορίδη**(yepikrateias@primeminister.gr)
- 25. Υπουργό Επικρατείας κ. Στ. Παπασταύρου** (yep@primeminister.gr)
- 26. Υπουργό Επικρατείας κ. Χρ.-Γ. Σκέρτσο** (mincoord@primeminister.gr)
- 27. Υφυπουργό στον Πρωθυπουργό κ. Α. Κοντογεώργη** (depminkontogeorgis@primeminister.gr)
- 28. Γενικό Γραμματέα Νομικών & Κοινοβουλευτικών Θεμάτων κ. Στ. Κουτνατζή** (office@gsllegal.gov.gr)
- 29. Γενική Γραμματεία Εμπορίου του Υπουργείου Ανάπτυξης (Γρ. Γενικού Γραμματέα** (gen-sec@gge.gr)
- 30. Γενική Γραμματεία Υποδομών του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών (Γρ. Γενικού Γραμματέα** ggy@yme.gov.gr)
- 31. Εθνική Κεντρική Αρχή Προμηθειών Υγείας (ΕΚΑΠΥ)** (protokollo@ekapy.gov.gr),
(προς περαιτέρω κοινοποίηση και στις Υγειονομικές Περιφέρειες (ΥΠΕ), τα νοσοκομεία και τους εποπτευόμενους φορείς Υπουργείου Υγείας, Τμήματα Προμηθειών)
- 32. Όλες τις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις (Γραφεία κ. Γενικών Γραμματέων, Δ/νσεις Νομοθετικού, προς περαιτέρω κοινοποίηση και στους ΟΤΑ Α' και Β' βαθμού, Τμήματα / Γραφεία Προμηθειών, Τεχνικών Υπηρεσιών)**
Αποκεντρωμένη Διοίκηση Αττικής
Αποκεντρωμένη Διοίκηση Θεσσαλίας-Στερεάς Ελλάδας
Αποκεντρωμένη Διοίκηση Ηπείρου – Δυτικής Μακεδονίας
Αποκεντρωμένη Διοίκηση Πελοποννήσου – Δυτικής Ελλάδας– Ιονίου
Αποκεντρωμένη Διοίκηση Αιγαίου
Αποκεντρωμένη Διοίκηση Κρήτης
Αποκεντρωμένη Διοίκηση Μακεδονίας–Θράκης
- 33. Ανεξάρτητες Αρχές (Γραφεία κ. Προέδρων/Διοικητών)**

34. Κέντρο Διεθνούς και Ευρωπαϊκού Οικονομικού Δικαίου, Μονάδα Παρακολούθησης Διαγωνισμών και Συμβάσεων.

www.sate.gr